

**A néptáncmozgalmak digitális térbe való áthelyeződése
a járványidőszak alatt**

jar127

2024.05.25.

Tartalomjegyzék

KIVONAT	2
1. BEVEZETŐ	3
2. ELMÉLETI ÁTTEKINTŐ	7
A TÁNC HÁZAK KIALAKULÁSA ÉS AZOK SZEREPE AZ ERDÉLYI TÁRSADALOMBAN	8
A NÉPTÁNC MEGJELENÉSE A KÜLSŐ MEDIÁLIS KÖRNYEZETBEN	9
KULTÚRA AZ INTERNETEN	11
AZ INTERNET KÖZÖSSÉGFORMÁLÓ SZEREPE	13
KOMPENZÁCIÓS FOLYAMATOK A KARANTÉN IDŐSZAKA ALATT	15
A NÉPI KULTÚRA MEGJELENÉSE A KÖZÖSSÉGI MÉDIÁBAN	16
FOLKÓTHON	19
3. MÓDSZERTAN	21
A FOLKÓTHON FACEBOOK-OLDAL ELEMZÉSÉRE KIALAKÍTOTT SZEMPONTRENDSZER.....	22
A KÉRDŐÍVEMBEN VIZSGÁLT KÉRDÉSEK.....	23
4. EREDMÉNYEK.....	24
A FOLKÓTHON FACEBOOK-OLDAL ELEMZÉSE.....	24
A KÉRDŐÍVEMRE ADOTT VÁLASZOK ÖSSZEGZÉSE.....	26
INTERJÚELEMZÉSEK	30
EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE	35
5. KONKLÚZIÓ	37
BIBLIOGRÁFIA.....	38
MELLÉKLETEK	41

Kivonat

A járványlét társadalomra gyakorolt hatásait számos részre oszthatjuk, ilyenek például a pszichológiai hatások, gazdasági, egészségügyi stb. hatások. Ez a léthelyzet számos közösségre nagy hatást gyakorolt, így például megemlíthetők a néptáncos közösségek, akiknek fő aktivitásait leginkább a digitális térbe korlátozta a járvány miatt behozott intézkedések sora.

Sok más kulturális egyesülethez hasonlóan a néptáncosoknak is jelentős kihívásokkal kellett szembenézniük a Covid-19 világjárvány miatt. A fizikai térben megrendezett előadások és próbák közegészségügyi intézkedések miatt elmaradtak vagy korlátozódtak, így a legtöbb néptáncosnak nem volt lehetősége a népi kultúra átadására a kialakult közönség számára.

Mivel a járványidőszak előtti állapotokba látszik rendeződni a társadalom, úgy gondolom jó alkalom megragadni a diverzitások mibenlétét, így megvizsgálni, hogy hogyan maradt fenn a néphagyományok őrzőinek aktivitása az elmúlt kritikus időkben. A szakdolgozatom központi témája a népi kultúra, ezen belül pedig a járványlétben való fennmaradása és átalakulása.

A kérdés és problémafelvetés a kommunikáció és a közkapcsolatok tágan értelmezett tudományterületéhez kapcsolódik, hiszen az emberi kommunikációval és viselkedéssel, kommunikációs mintákkal, szociális interakciókkal és kultúrával foglalkozik.

Kulcsszavak: folklór, folklorizmus, karantén, közösségi média, népi kultúra, néptánc

1. Bevezető

A folklór a néphagyomány része. Örökség, amely a zenék, táncok, dalok, mondák, mesék és szokások összessége. A folklorizmus a folklór elemeinek használata bizonyos művészetekben. Ez egy olyan folyamat, amely a hagyományos népi kultúra szerkezetének és jellegzetességeinek átalakulásához vezet. A néphagyományok új környezetbe kerülése, a folklorizmus azonban nem föltétlenül vonja maga után a hagyományok eltűnését, csupán annak átalakulását.

Jelen tanulmány a folklorisztikus tevékenységek kényszeres térváltoztatásának mibenlétét és hatásait kívánja kutatni.

A Covid-19 járvány miatt Romániában szükségállapot lépett érvénybe, az oktatást és a rendezvényeket egészségügyi okok miatt felfüggesztették, kijárási tilalmat rendeltek el. A karantén időszaka a társadalom számos rétegének okozott különféle nehézségeket. Ez alatt az idő alatt online készültek a diákok az érettségire és a legfőbb kedvteléseimnek sem áldozhattam, hiszen táncpróbára sem járhattunk. Tizenkét évig voltam tagja a Bekecs Néptáncgyesület egyik utánpótlás csoportjának. 2020-ban a fellépéseink nagy számban maradtak el, nem találkozhattam a társaimmal, táncházakba sem járhattunk.

Ezt az állapotot törte meg, hogy az emberek a járvány előtti helyzethez képest aktívabban vettek részt az internetes felületeken létrejött programokban. Ez lehetővé tette saját kulturális termékek létrehozását, fogyasztását és terjesztését. Az új média lehetőséget teremtett a néptáncosoknak, hogy online térben is jelen lehessenek.

A Covid-19 előtt a közösségi média hirdetőfelületként szolgált egyes hivatásos vagy amatőr táncgyűjtéseknek, zenekaroknak. Megszólíthatták a néphagyományok kedvelőit, kommunikációs stratégiákat építhettek ki, amellyel elérhették célközönségük, tájékoztatást adhattak koncertjeikről, előadásikról.

A karantén alatt érvénybe lépő korlátozások az olyan jellegű tevékenységekre is kiterjedtek, mint a táncelőadások vagy a koncertek. A fizikai tér nem szolgálta már a néptánc csoportos, azaz hagyományos keretek között történő megélését, így átkényszerült az online térbe.

Az internetes technológiák fejlődése az utóbbi években széles körben elterjedt. Ez hozzá járult az emberek közötti gyorsabb kommunikációhoz, az információgyűjtéshez és megosztáshoz, de létrejött a „home office” fogalma is és az online tanulás. Az, hogy az

életünk milyen mértékben változik meg az internethasználat hatására függ attól, hogy az életünk milyen területeire engedjük be. A Covid-19 járvány az élet olyan területeit kényszerítette online térbe, amelyek azelőtt nem, vagy csak kis mértékben érintkeztek az internettel. Így a járvány ilyen jellegű hatása érezhető volt a kulturális életben is.

Bár nem a korábbi, személyes hangulatot adta vissza az internetes térben történő kommunikáció, mégis sokan csatlakoztak a különböző online kezdeményezésekhez. Volt aki online oktatta a táncot, volt aki énekórákat tartott, online közvetítéssel táncelőadásokat és koncerteket lehetett megtekinteni. Az egyik legjobban elterjedt online mozgalmat a Magyar Nemzeti Táncgyűttes indította, melynek az volt a célja, hogy megszólítsa és összetartsa a táncos közösséget a kényszeres visszavonulásban. A kihívás lényege az volt, hogy kalotaszegi legényest kellett táncolni, majd az erről készült videót feltölteni a facebookra. A videó leírásában további három személyt kellett megnevezni, hogy ők is eleget tegyenek a felhívásnak.

Erdélyi viszonylatban talán a FolkOtthon nevű facebook oldal tette a leglátványosabb intézkedéseket annak érdekében, hogy az online térben is művelni lehessen a népi kultúrát. Oktató jellegű táncos videók és népdaloktatások kerültek az oldalra, melyek nagy népszerűségnek örvendtek. Hetente több alkalommal lehetett az online élő közvetítésekhez csatlakozni, és otthonról tanulni különböző tájegységek táncait és énekeit.

„Általános napjainkban az a vélemény, hogy az európai kultúra területén egyre ritkább az olyan tájegység, ahol a folklór még őrzi hagyományos szerepét.” (Mihai, 1981, 15)

A folklór elemei folyamatos átalakuláson mennek keresztül. Alkalmazkodniuk kellett az ipari társadalom életkörülményeihez és alkalmazkodtak egy olyan élethelyzethez is, mint egy világjárvány okozta karantén, amely ellehetetlenítette a folklór színpadon való megjelenítését.

A legtöbb néptáncos azonban felismerte a tényt, hogy egy új valósághoz kell alkalmazkodni. Az, hogy az internet segítségével kapcsolatot teremtettek egymás között és a kialakult közönséggel, lehetővé tette számukra, hogy folytatni tudják a próbákat, eljuttassák az emberekhez előadásaikat, csupán egy más formában.

A néptáncos közösség alkalmazkodása az új környezethez, lehetővé tette a hagyományok átöröklődését az online platformokra online előadások, táncházak és próbafolyamatok közvetítésével.

Ennek az online térbe való integrálódásnak előnyeit és hátrányait is említhetjük. Az egyik ilyen előny a távolságok megszűnése. Olyan táncosok vagy néptánc kedvelők is hozzájuthattak a próbafolyamatok anyagához, akik eddig a távolság miatt nem tudtak eljutni ilyen jellegű oktatásokra. Növekedett a népi kultúrát népszerűsítő programok elérhetősége, ennek következtében pedig növekedett a résztvevők száma is.

A tanulás folyamatát nehezítheti ez a távolság. A kapcsolat az oktató és a táncos között nem olyan szoros, mint a fizikai térben. Időigényes lehet megtalálni a megfelelő tanítási módszereket és a tanulók figyelmének fenntartása is problémákba ütközhet.

Elmondható, hogy a Covid-19 alatt sok kulturális esemény tért át az online felületekre, s bár nem ugyanaz tapasztalható például egy fizikális tánc házban mint egy online térben megszervezett „összejövetelen”, lehetőséget adott a táncosoknak és oktatóiknak a kapcsolatok fenntartására és a néptánc folyamatos közvetítésére egy hirtelen megváltozott valóságban.

A szakdolgozatom központi témája a népi kultúra, ezen belül pedig a járványlétben való fennmaradása és átalakulása. Tanulmányomban szeretném megvizsgálni, hogy a Covid-19 okozta korlátozások mennyiben befolyásolták az azelőtt kialakuló néptáncmozgalmakat, továbbá milyen alakot tudtak ölteni a különböző folklorisztikus elemek a digitális térben.

A népi kultúra szerepét fogom áttekinteni a közösségi médiában, megvizsgálom hogyan vannak jelen a néptáncos közösségek például a Facebook felületén, hogyan és mit kommunikálnak, esetleg hogyan tartják fenn a magyar tradíciókat az online térben, és ezt hogyan viszik át a társadalmi létbe.

Arra a kérdésre szeretnék leginkább választ kapni, hogy a FolkOtthon nevű facebook oldal milyen formában vitte át a néptáncot a közösségi média felületére. A járványidőszak után mi maradt fenn ezekből a formákból, történt-e nagy változás a néptáncban és, ha igen, akkor miben érhető tetten ez a változás.

Mint az a címből is látszik, nem a néptánc kérdéseire keresem a választ, hanem azt szeretném megvizsgálni, hogy milyen változások érhetők tetten benne a digitalizáció hatására.

A Covid-19 járvány okozta karantén a digitális térbe, leginkább a közösségimédia felületeire szorította a néptánc színpadi formáját és a táncházakat is. Az, hogy ez miként alakította át a népi kultúra egyes elemeit és, hogy a néptánc csoportok vagy a néptánc kedvelők hogyan

kommunikáltak egymással vagy a társadalom érintett rétegeivel, az addig kialakult közönnyel, a kommunikációtudomány kérdéskörébe sorolható.

Úgy gondolom a hagyományos népi kultúra járvány alatti átalakulásának és új formában való megjelenésének vizsgálatához a következő kérdéseket kell megvizsgálnom és Felvetett kérdéseim:

1. A FolkOtthon nevű facebook oldal milyen formában vitte át a néptáncot a közösségi média felületére?
2. A járványidőszak után mi maradt fent az online térben megjelenő formákból?
3. Milyen hatással volt a néptáncos közösségekre a karantén okozta digitalizáció?

2. Elméleti áttekintő

A néptánc és a népi kultúra már a 20. században megjelentek a médiában. Jól nyomon követhető, hogyan befolyásolta a média a néptánc színpadi megjelenését és a hozzá kapcsolódó viszonyulási formákat. Emellett az adatgyűjtésre is nagy hatással volt a népi kultúra és a média keveredése.

Megvizsgálom, hogy a 21. században, hogyan jelenik meg a néptánc a közösségi médiában. Kiemelem a néptáncmozgalmak digitális térbe való áthelyezkedését. Ezen belül a FolkOtthon nevű Facebookos oldalt elemzem.

Végezetül összefoglalom, hogy a karanténidőszak alatt történt-e változás, és ha igen, akkor miben történt ez a változás a néptánc területén.

„Az érvényes néprajzi definíciók figyelembevételével az utóbbi két évszázad népi kultúráját elsősorban a falusi és mezővárosi társadalomban, a paraszti közösségekben keressük.” (Bárth, 2013, 11.)

Azonban II. világháború előtti időszakban már beszélhetünk a hagyományőrzés szervezett formáiról is, amelyekben a zene és a tánc már nem eredeti, érintetlen formában jelenik meg, hanem a maga környezetéből kiemelve. Alapvetően két formája létezett, mégpedig a Gyöngyösbokréta- modell és a regőscserkész- modell. (Barta, 2019)

1945 után a szellemi élet fontos része volt a népi mozgalom, melynek mindvégig kettős jellege volt. „Egyrészt volt egy progresszív politikai vonulata: a parasztság problémáinak minél teljesebb körű megoldására, egy demokratikusabb politikai kultúra kialakítására. Másrészt jelen volt a mozgalomban egy kulturális vonal is, amely a paraszti kultúra kincseit igyekezett megőrizni az utókor számára.” (Barta, 2019)

A háború után a politika és népi kultúra keveredése sok szervezetet hozott létre, melyek számottevő fiataalt vonzottak, így egyre népszerűbb szórakozási formává vált a néptánc.

A táncházak kialakulása és azok szerepe az erdélyi társadalomban

Erdélyben a táncházak kiemelt szerepet kaptak az elmúlt évtizedekben a hagyományok ápolásában és továbbadásában, hiszen az erdélyi társadalom szorosan kötődik hagyományaihoz és kulturális örökségeihez.

A táncházmozgalmak elindulása körülbelül az 1970-es évek elejére datálható.

“Halmos Béla a táncházmozgalom elindulásának 25 éves jubileumán, 1997-ben ismerte fel, hogy nem csak az eredeti folklóranyagokat kell gyűjteni és a meglévőket feldolgozni, hanem a nemzetközivé vált táncházmozgalom eseményeit és dokumentumait is össze kellene gyűjteni és rendszerezni azokat.” (Szecsődi, 2019, 73.)

A magyarországi néptáncmozgalom részeként említhető a táncházak megjelenése, amelyek hamarosan az erdélyi magyar közösségekben is elterjedtek.

Szecsődi Barbara Falusiak a kolozsvári táncházakban című írásából kiderül, hogy jelenleg a táncházmozgalmak erdélyi vonatkozása aluldokumentált a Magyarországi táncházakhoz képest.

Az írásban megjelenik egy interjú részlete is, amely szerint a Kolozsváron dolgozó falusi (széki) legények és leányok a hét egy napján a saját zenéjükre táncoltak nyilvános téren. Ilyen módon a városokban is lehetett néptáncot látni. Hasonló jelenség volt megfigyelhető Marosvásárhelyen is, különösen a Magyar Autonóm tartomány idején, ahol a csíkiak cselekedtek a székiekhez hasonlóan, és csíki bálákat szerveztek. Így kezdtek erdély nagyobb városaiban szerre megalakulni a kolozsvári mintájára táncházak. (Sztanó, 2012)

A táncházak kialakulásának hajnalán még voltak erdélyi falvak, ahol a táncos események megtartották eredeti funkciójukat. A táncházakban az idősebb generációnak adatközlő szerepe volt, hiszen ezeken az alkalmakon átadták a fiataloknak örökségüket, a hagyományos táncokat és zenei dallamokat. A korai táncházakban sokszor a népi kultúra eredeti képviselőitől leshették el a tanulnívágók a figurákat.

“Kolozsváron alapvetően két csoportot lehetett megkülönböztetni a táncházakban. Egyrészt a faluban élők, akik bejártak a táncházba (táncolni és zenélni – ebben a csoportban az ingázók

közül is többen voltak, akik bent dolgoztak, vagy tanultak), és a messzebből jött, de a városban ott lakókat (jórészt egyetemistákat).” (Sztanó, 2012, 76.)

A táncházak szervezése és látogatása több szempontból is fontos szerepet játszik az erdélyi magyarok életében. Egyrészt közösségformáló szerepe van. A táncházakban a közösség tagjai ismerkedhetnek egymással, szórakozhatnak és kapcsolatokat alakíthatnak ki egymással. Az idő teltével a városi táncházasok és az oda bejáró falusiak között kapcsolatok alakultak ki, s a későbbiekben a kapcsolathálóba magyarországi táncházasok is kerültek. Így az erdélyi és magyarországi táncházmozgalom egyéni és szakmai szinten is összeforrt.

Másrészt a táncházak a kulturális örökség továbbéléséhez is hozzájárulnak, lehetőséget adva a résztvevőknek saját identitásuk kialakításában, segít hagyományaik ápolásában és megőrzésében.

A néptánc megjelenése a külső mediális környezetben

A média fejlődése által egyre több információ jut el a tömegekhez. A média közvetíti azokat a társadalmi szempontból fontos elemeket mint a politika, tudományos ismeretek, kultúra, stb. a kultúra részeként megemlíthetjük a népi kultúra elemeit, melyek a 20. században kezdtek beszivárogni a médiába, majd egyre több és színesebb népi hagyományokkal foglalkozó műsorok kerültek a társadalom elé.

A néptánc az 1950-es években jelent meg a TV-ben, a Magyar Televízió műsorkínálatának azóta is szerves része. Ezekben a műsorokban néptáncosok versenyei, fellépései tekinthetők meg. A képernyőkön való megjelenés nagyban hozzájárul a néptánc szélesebb körben való elterjedésének. Az érdeklődők olyan műsorokban találkozhatnak a hagyományos néptáncsal, mint például a Fölszállott a páva. Az ilyen műsorokban a nézől nem csak a néptáncsal, de a népzene, a népi hangszerek és a népviselet fogalmaival is találkozhatnak.

A televízióban történő néptáncos bemutatók és versenyek, valamint a hozzájuk kapcsolódó kulturális programok, dokumentumfilmek és oktatási projektek lehetőséget nyújtanak a nézők számára a hagyományos kultúra megismerésére és népszerűsítésére.

Az 1900-as évek második felében a zenés szórakoztató műsorok a műsoridő 5,2%-át töltötték ki a magyar televízióban. A fesztiválok és különböző zenei versenyek a Szórakoztató és Zenei Főosztály érdeklődési körébe tartoztak. Ennek a vezetője Fellegi Tamás újságíró, szerkesztő, rendező volt. „Korábbi sokágú tapasztalatait fölhasználva 1963-ban ő hozta létre a Magyar Rádió és Televízió kulturális rovatát, s 1964-ben ő alapította a Szórakoztató és Zenei Főosztályt.” (Barta, 2019, 40.) Munkatársaival együtt olyan műsort akartak gyártani, amelyek több társadalmi réteget magával ragadnak, s ezzel egyidőben meg kellett felelniük a politikai elit elvárásainak is. (Barta, 2019)

Fellegi Tamás így emlékszik vissza: „Olyan egyensúlyt próbáltam teremteni, amelyben a tánczene is megtalálja a maga helyét. (...) Megszületett a döntés, három műsort készítünk. Egy magyar nótaversenyt, ez volt a »Nyílik a rózsza«, egy népzenei, folklorisztikus műsorsorozatot »Röpülj páva« címen. Mindezek »hátán« megcsinálunk egy táncdalfesztivált (...).” (Gáncs- Zoltán, 2004, 98.)

A media aktív részvételét segítette az ezeken a tánczenei fesztiválokon megjelenő politikai személyiségek jelenléte is, viszont a sajtó érdeklődése nem merült ki az alkalmankénti tudósításokban, hiszen “1974-ben a Magyar Televízió a Művelődési Minisztérium és a Népművelési Intézet felkérésére elkészítette a Magyarországi néptáncok című 16 részes, összesen 180 perc időtartamú reprezentatív színes – hangos filmsorozatot.” (Barta, 2019)

Martin György a népzene és a néptánc mediatizációjának hatásairól így vélekedik: „A falusi életforma- és szemléletváltozás, a hagyományos kötöttségek felbomlásával egyidejűleg hivatalos művelődéspolitikánk a honismereti munka és a folklórfesztiválok támogatásával, a megfelelő rádió és tv-programokkal egy olyan folyamat kibontakozását ösztönözte, amely végül is a Röpülj páva, a honismereti és táncmozgalom terjedéséhez, vagyis egy széles körű – a társadalom sokféle rétegét mozgósító – népiismereti – népművészeti érdeklődés kialakulásához vezetett.” (Martin, 1977, 166.)

A néptánc évszázadokon keresztül szorosan kapcsolódott egy nép kulturális identitásához. Az utóbbi évtizedekben a néptánc megjelenése és terjedése átalakult. A digitális eszközök megjelenése lehetővé tette a néptánc szélesebb körben való terjesztését. Ezek az eszközök lehetővé tették a fizikai tér elhanyagolhatóságát, hiszen azok az előadások, amelyek azelőtt csak élőben voltak megtekinthetők, digitálisan rögzítve lettek. Ez is hozzájárul a hagyományok továbbélésének biztosításához. A digitális megjelenés nem csak az átörökítést, de a néptánc továbbfejlődését, új koreográfiák kialakulását is elősegítette. A néptánc digitális

rögzítése dokumentálási és archiválási mód. Egyfajta tanulási forrásként is megfogalmazható, hiszen sok néptáncos csoport digitálisan rögzített adatközlőktől sajátít el bizonyos táncfolyamatokat.

Elmondható, hogy a néptánc TV-ben való megjelenítése hozzájárul a magyar népi kultúra népszerűsítéséhez és továbbörökítéséhez.

Kultúra az interneten

A kultúra, mint a társadalom számos aspektusa, megtalálható az interneten. Lehetővé teszi ez az emberek számára, hogy kulturális élményeiket megosszák más emberekkel is, sokkal szélesebb körben, mint ezelőtt. Beszélhetnek filmekről, zenéről, irodalomról, színházról, továbbá az internet egy fogyasztási felületté is válik. Ez hozzájárul új kulturális trendek kialakulásához, kulturális kifejezésmódok megmutatkozásához vagy a különböző hagyományok átörökítéséhez.

Az internet teret ad a kulturális tartalmak online térben való megjelenésére. A felhasználók számottevő alkotást tekinthetnek meg, amelyek általában ingyenesen elérhetők. Az, hogy az emberek az online világban kulturális élményeket szerezhettek, ezeknek az élményeknek a gyors és széles körű elterjedése adott.

Azáltal, hogy az internet lehetőséget ad a kulturálódásra, kulturális csoportok alakulnak ki. Ezekben a csoportokban a felhasználók megoszthatják művészi élményeiket, de új kulturális trendek is kialakulhatnak. Ezek a közösségek hozzájárulhatnak a kulturális termékek terjedéséhez és egyes kulturális folyamatok felgyorsításához.

Az interneten megjelenő kulturális közösségek segítik a kulturális sokszínűséget, emellett a különböző hagyományok megőrzése és digitális átörökítése is létre jön a hagyományos módszerek korlátai nélkül.

Az online térben történő kultúraátadás nagyon sok módon létrejöhet. Videókon keresztül, virtuális múzeumtúrák és élőben közvetített előadásokon keresztül is fogyaszthatóvá válik.

Korunkat olyan társadalom jellemzi, melynek fő információforrása az internet. Ezelőtt 30 évvel a könyvtárak, az otthoni könyvtárak és bizonyos témákban jártas szakemberek

jelentették a legfőbb információk forrását. „A 90-es évek elején az Internet virtuális bombaként csapódott be életünkbe. Az akkor még szinte misztikusnak tűnő kommunikációs lehetőségek ma már mindenütt jelen vannak, s egyre természetesebben használjuk fel őket munkánkban és mindennapi tevékenységeink során” (Kiss, 2004).

Az internet olyannyira az életünk részévé vált, hogy gond nélkül keresünk választ kérdéseinkre az élet minden területéről. A kivételes esetek közé tartozik, mikor valamilyen információt egy könyv fellapozásától várunk, hiszen a legtöbb könyv is fent van az interneten, melyet pár kattintással elérhetünk. A különböző szakértők véleményéhez is leggyakrabban az interneten keresztül férünk hozzá, hiszen kutatások, orvosi szakvélemények, különböző szakmák kérdéseiről készült videók hálózák be.

Mára már elképzelhetetlen az internet nélküli világ. Jelen van az oktatásban, a munkában, a szabadidőben. Helyettesít más eszközöket, mint a televíziót, rádiót, újságot. Jelen van vezetés közben, mikor navigálásra van szükségünk és vele indítjuk a napunkat, mikor megnézzük az időjárást. Ezt a jelenséget nevezi Ropolyi László hálólétnek.

“Ebben a folyamatban az internet nem egyszerűen befolyásolja a társadalmi és kulturális viszonyokat, hanem mintegy megszüntetve-megőrizve és magasabb szintre emelve egy más-létbe transzformálja őket.” (Ropolyi, 2006, 45.)

Az internet a társadalom számos rétegében jelen van, ezáltal a kultúrában is fellelhető. Mivel a társadalmak, s a társadalmak kultúrái eltérőek, eképp minden egyén és kultúra eltérő módokon értelmezi.

Christine Hine Az internetkutatás mint emergens gyakorlat című írásában a kultúra felől nézve az internetet a társadalom újraértelmezésének új helyszínéként említi meg.

Az internet olyan területté vált bizonyos társadalmak számára, amelyek teret biztosítanak különböző kulturális események szervezésére, keresésére, de akár megélésére is. Emellett a világhálón megjelennek olyan kultúrák és szubkulturális elemek, melyek az internet megjelenése előtt nehezen voltak elérhetőek.

Vajda András a Népi kultúra a világhálón című tanulmányában négy fajtáját különíti el azoknak a hagyományos kultúrával kapcsolatos tartalmaknak, melyek széles körben válnak elérhetővé a világhálón megjelenésüket követően: a tudományos kutatás, a közzsféra, a vállalkozói szféra és a felhasználók felől. (Vajda, 2015)

„A magyar néprajztudományban és a kulturális antropológiában is egyre jelentősebb figyelmet kap a(z elektronikus) médiahasználat és az internetes kutatások problémaköre.”

(Lajos, 2016, 830.)

Úgy férhetünk hozzá ezekhez a kultúrákhoz, hogy közben a saját környezetünkben, kultúránkban tartózkodunk, s közben észrevétlenül válunk az internetes kultúra részévé.

„Ortner (1998) kifejezésével élve „média által áthatott” (media-saturated) világban élünk, melyben a média által felkínált reprezentációk és értelmezések végérvényesen egybeolvadnak a valóság egyéni és közösségi tapasztalataival.” (Mester 2018, 125.)

Az internet közösségformáló szerepe

A világháló hatással van a felhasználók életére, hiszen rengeteg lehetőséget kínál számukra. Az egyik ilyen lehetőség a közösségformálás. Az emberek az interneten csoportosulhatnak, információkat oszthatnak meg egymással, véleményt nyilváníthatnak mindenről és támogathatják is egymást.

Ma már a felhasználóknak számos lehetőségük van az interneten való kapcsolatteremtésre. Olyan közösségek jönnek létre, melyek tagjait összeköti az előnyben részesített szabadidős tevékenységük, a politikai érdekltségük, munkájuk, irodalmi stílusuk vagy bármilyen más közös pont. Ez azt jelenti, hogy olyan emberek kerülhetnek ilyen úton kapcsolatba egymással, akik a fizikai értelemben sosem alkottak volna egy közösséget a távolság miatt.

Az internet arra is lehetőséget ad, hogy az adott csoportok üzenete nagyobb méreteket öltjön. Az, hogy a világhálón keresztül az információk gyorsabban terjednek, hatékony eszközként értelmezhető a társadalom fontos kérdéseinek előremozdításában. Az online közösségek nagy szerepet játszanak az információáramlás és az együttműködés terén.

Az internet megváltoztatta közösségi viszonyaink, kulturális környezetünk, személyes kapcsolataink, a kommunikációnk, továbbá olvasási és írási gyakorlatunk is. (Ropolyi, 2006)

Az internetet megjelenésével új szempontból tudjuk értelmezni a közösség fogalmát. Bár a hagyományos értelmezés szerint, a közösséget azon szoros társas kapcsolatokra értjük, amelyek a fizikai térben/ létben valósulnak meg, viszont az internet hatására megjelenő hálólét lehetővé tette, hogy a digitális térben is kapcsolódni tudjanak egymáshoz a

felhasználók. Ropolyi László Internethasználat és hálólét-konstrukció című tanulmányában azt írja az interneten fellelhető társas kapcsolatokról: „Mesterségesen fenntartott emberi közösség.”

Az internet közösségformáló hatása akkor bontakozott ki leginkább, mikor elérhetővé váltak különböző közösségi médiás alkalmazások.

Andreas Kaplan és Michael Haenlein megfogalmazásában a közösségi média internetes alkalmazások olyan csoportja, amely az internet ideológiai és technológiai alapjaira épül, ami elősegíti, hogy kialakuljon/ átalakuljon a felhasználó által létrehozott tartalom. (Kaplan, Haenlein, 2010)

Ezek az alkalmazások lehetővé tették az emberek számára, hogy egy olyan online csoportok tagjai lehessenek, amelyben hasonló érdeklődéssel rendelkező emberek vannak. Bár a fizikai létben is van lehetősége az embernek ilyen közösségeknek a tagjává válni, az online közösség fogalma eltörölte azokat az elemeket, mint a fizikai távolság.

Daniel Miller Közösségi oldalak című kutatásában leírja, a közösségi oldalak lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy olyan társas interakciókat folytassanak, melyek hagyományosan az antropológia érdeklődési körébe tartoznak. Így fogalmaz: „Lehetséges, hogy a közösségi oldalak azért válhattak olyan gyorsan bizonyos helyeken elfogadottá, mert képesek orvosolni más új technológiák elszigetelő és individualizáló hatását, és lehetővé teszik az emberek számára, hogy olyan elmélyült és szövevényes társadalmi kapcsolatformákhoz térjenek vissza, melyekről úgy hitték, már elvesztek.” (Daniel 2018, 159.)

Tehát bizonyos megnyilvánulások az emberek részéről a közösségi médiában olyan társadalmi kapcsolatformákra vezethető vissza, amelyeket a társadalmi térben is használnak valamilyen más, vagy hasonló formában.

Az internet azzal, hogy átalakítja a társadalmi és kulturális élet feltételrendszerét, eddig ismeretlen árnyalatokkal gazdagítja a művészet közösségformáló szerepéről alkotott képet.

(Szécsi, 2022)

Kompenzációs folyamatok a karantén időszaka alatt

A világjárvány miatt bevezetett korlátozások számos változást hoztak a mindennapjainkba.

Az emberek újraértékelték szokásaikat, a legalapvetőbb rutinjaikon kellett változtatniuk, hogy igazodjanak a újonnan kialakult társadalmi valósághoz. Ahhoz, hogy ez létrejöhessen kompenzációs folyamatok indultak el, melyek által az emberek alkalmazkodni tudtak az új helyzethez.

Az egyik ilyen kompenzációs folyamat a fizikai cselekvések online térbe való konvertálása volt. A karantén időszaka alatt digitális térbe került az oktatás, a munka de még a szórakozás is. Ehhez szükséges volt, hogy az emberek új készségeket sajátítsanak el, hiszen csak ezeknek az új kompetenciáknak a birtokában tudtak részesek lenni az online találkozóknak és az új kommunikációs formáknak.

A 2020-ban elterjedő Covid- 19 járvány okozta változások az egész világra hatással voltak. Ezek a változások olyan élethelyzetek kialakulásához vezettek, melyek a járvány előtti időszakban nem, vagy nagyon kis mértékben voltak jelen.

A járvány a mindennapi gyakorlatok szintjén jelentős változásokat eredményezett és számos kulturális viselkedésmintát is létre hozott. (Jakab- Vajda, 2022)

A magyar néptánc és népzene művelői/ kedvelői/ őrzői is változtattak a járvány okozta karanténig megszokottá vált folyamatokon. A pandémia előtti időszakban Erdélyben és Magyarországon is számos néptáncscsoport működött, mindennapi program volt ezeknek az embereknek az életében a táncpróba vagy a táncház. A korlátozások bevezetésével a néptáncosok is saját otthonukba kényszerültek, hiszen ebben a szakmában elengedhetetlen az érintkezés, ugyanakkor a műsorra tűzött előadások is elmaradtak, mivel a kényszerhelyzet ellehetetlenítette minden tömegbe való csoportosulást.

A karantén időszaka olyan alapvető jogokat vett el az emberektől, mint a mozgás szabadsága. Nem gyülekezhettek, nem járhattak iskolába, munkába. Ha elindultak bevásárolni csak egy

kitöltött dokumentum kíséretében tehették. Ezeket a hiányokat és veszteségeket kompenzációs folyamatok kialakulásai követték.

Odo Marquard a hiányokat és a veszteségeket pótlólagos és kárpótlólagos adományokkal történő kiegyenlítését kompenzációnak nevezi. „A kompenzáció alatt azt a törekvést értjük, mely során az ember a rosszat valami jóval igyekszik kiegyensúlyozni.”

(Jakab- Vajda, 2022, 11.)

Odo Marquard szerint a kompenzáció „boldogság-pótlék,” mely nagyjából lefedi az emberileg elérhető boldogságot. (Marquard, 2001, 154.)

A különböző kompenzációs folyamatok a társadalom számos rétegében megjelentek. A karantén időszaka alatt olyan videók terjedtek a neten, ahol a teraszra kiállva énekelnek az emberek, tűzoltók, rendőrök, ápolók táncolnak. Az online felületeken megjelentek különböző kihívások. Voltak akik wc papírral dekáztak, de olyanok is, akik legényes kihívásokat teljesítettek. (A legényes egy erdélyi férfitánc típus, melyet verbunk szerű dallamok kísérik.)

A népi kultúra megjelenése a közösségi médiában

Az elektronikus média megjelenése felgyorsította a kulturális, társadalmi és tudományos folyamatok, ismeretek terjedését, miközben új lehetőségek nyílnak meg a fogyasztók előtt.

A közösségi média új lehetőségeket nyitott meg a népi kultúra népszerűsítésére. Ezen a platformokon keresztül szélesebb körben terjedhetnek el a népi hagyományok, a néptánc vagy különböző népi kultúrával kapcsolatos tartalmak. Olyan felhasználók is találkozhatnak ilyen jellegű tartalmakkal a közösségi médiában, akikhez ezelőtt nem jutottak el ezek az értékek.

„Mivel a médiában kulturális értékek, normák és perspektívák közvetítése folyik, egyre jelentősebb szerepe lesz a tömegek ízlésének és gondolkodásának formálásában.”

(Felföldi, 2019, 34.)

Ezekben a folyamatokban visszaköszön a különböző kultúrák technológiai, politikai és gazdasági fejlettsége. (Felföldi, 2019)

A medizáció folyamata lehetővé tette a magyar népi kultúra közvetítődését a társadalom tágabb rétegeihez is. Felföldi László a A folklór mediatizációja a Duna Menti Folklórfesztivál példáján című írásában arra reflektál, hogy hogyan fordult a korabeli magyar elektronikus média figyelme a népzene és néptánc felé az 1960-as és az 1970-es években.

Írásából kiderül, hogy 1968-ban a Magyar Rádió és televízió műsoridejét a zenés szórakoztató műsorok 5,2 százalékban tetté ki. Fontos szerepet játszott a magyar kultúra mediatizációjában Fellegi Tamás, aki megalapította a Magyar Rádió és Televízió kulturális rovatát, majd a Szórakoztató és Zenei Főosztályt. A politikai elit elvárásainak megfelelően próbáltak olyan műsorokat képernyőre vinni, amelyek a társadalom számos rétegébe eljut.

(Felföldi, 2019)

Fellegi Tamás visszaemlékezése az időszakra: „Olyan egyensúlyt próbáltam teremteni, amelyben a tánczene is megtalálja a maga helyét. (...) Megszületett a döntés, három műsort készítünk. Egy magyar nótaversenyt, ez volt a Nyílik a rózsa, egy népzenei, folklorisztikus műsorsorozatot »Röpülj páva« címen. Mindezek hátán megcsinálunk egy táncdalfesztivált (...). (Gáncs – Zoltán, 2004, 98.)

A hagyományos kultúra elemeinek fesztivalizálása és a médiában való bemutatása a társadalom sokféle rétegét mozgósította, népismereti és népművészeti érdeklődés kialakulásához vezetett. (Martin, 1977)

Keszeg Vilmos szerint a korszak határozza meg az életszervezési szabályokat, a kapcsolattartási stratégiáinkat és a mentalitásunk.

„ Minden korszaknak sajátos fiziológiája, jellegzetes anyagcseréje, sajátos tempója van. A korszakra jellemző tematikai, ideológiai, retorikai, kommunikációs specifikumok beáramlását a szövegekbe az irodalomtörténet a korszak retorikája névvel nevezte meg.” (Keszeg, 2011, 36–37.)

Bizonyos korszakok váltakozásai új információs csatornákat hoznak létre, melyeken keresztül közvetíteni tudjuk az adott kor szemléletét, de maga az információs csatorna is a korszak retorikájának a része.

„Megváltoznak a rögzítés, tárolás és előhívás habitusai és rítusai, s mindez a helyi kultúra, a néphagyomány (újra)termelése, megőrzése és fogyasztása, a lokális örökség és identitás megkonstruálása és kommunikálása terén is horizont- és szemléletváltozásokat eredményez.” (Vajda, 2015, 187.) Kultúránk számos eleme részlegesen az internet felületére költözik. Online vásárolunk, a televíziózással töltött idő lecsökken és az internetes felületeken keresünk szórakoztató tartalmakat, előtérbe kerül az online kommunikáció, de a kultúráródás elemei is helyet kapnak például a közösségi média felületén.

„Egyszóval az internet válik a hagyományos kultúra (és a kulturális örökség) újabb hordozójává és közterévé.” (Vajda, 2015, 187.)

„A média korábban is jelentős szerepet kapott a reprezentatív néphagyomány kialakításában, popularizálásában. Az új média ezt csak még inkább felerősítette, illetve újabb generációkat, társadalmi csoportokat vont be ennek termelésébe, fogyasztásába.” (Vajda, 2015, 206.)

Az internet lehetővé tette a népi kultúra elemeinek digitalizálását. Például rákereshetünk népviseletekről készült fényképekre, hagyományokról szóló dokumentációkra, videókat és hanganyagokat találunk tájegységek zenei és táncos örökségeiről. Archivumokban böngézhethetünk, ahol adatközlőktől vehetjük át a számunkra fontosnak vélt információkat.

A hagyományok digitalizálása egy új formája az emlékezésnek, így válnak az egyes internetes oldalak virtuális emlékhelyekké és az örökségalkotás virtuális színtereivé. (Vajda, 2015.)

A közösségi média megjelenése lehetőséget adott a felhasználóknak az önmenedzselésre. Képeket oszthatunk meg magunkról, vagy olyan fájlokat, amelyek az online identitásunk kialakításához és/vagy fenntartásához szükségesek. Így a népi kultúra megőrzésének egyes aspektusai is átkerültek a közösségi média felületeire. Ilyen formán aki hagyományörzőként definiálja magát, az a közösségi média felületén is hangot ad ennek az eszmének. A digitális és valós identitásviszony nem válik el élesen egymástól, hanem inkább kontinuumot alkotnak. (Falmann, 2015)

A YouTube-on a Facebookon vagy az Instagramon könnyen elérhetőek a néptáncról vagy a népzeneről szóló videós vagy képi anyagok. Jelen vannak ezeken a platformokon oldalak és különböző csoportok, ahol csak ilyen jellegű bejegyzések találhatók. Ezeken az oldalakon a népi kultúrával kapcsolatos információcserék történnek.

Ezek az oldalakon olyan kreatív megoldások jöhetnek létre a hagyományok ápolására, amelyek elősegítik és felgyorsítják a népi kultúra terjedését és ápolását, ezáltal szélesebb közönséghez jutnak el.

A közösségi médiában jelen vannak hagyományőrzéssel foglalkozó szervezetek intézmények is, így például a néptáncgyűttesek. Ezeknek a szervezeteknek hirdetőfelületként szolgálnak a közösségi média platformjai. Kommunikálni tudnak közönségükkel, interakciót létesítenek követőikkel, értesítik őket a közelgő előadásokról, videókat oszthatnak meg próbafolyamataikról, bejegyzéseket tehetnek közzé tevékenységeikről. Mindezek által egy promovási, kommunikációs felületként is kezelhető a közösségi média, amely az ilyen szervezetek esetében a népi kultúrával kapcsolatos programokat kívánja értékesíteni, híresíteni.

A Covid- 19 miatt érvénybe lépő karantén időszaka alatt már nem csak a folklorisztikus programokat promováló hirdetések, de maga a program is megjelent a közösségi média felületén, ahogy azt már fennebb említettem, egyfajta válaszreakcióként a kritikus helyzetre.

A kényszerállapot a fizikai térből az online térbe sűrített minden kulturális előadást a néptáncos előadásoktól, a színdaraboktól a koncertekig. Sok táncgyűlés és zenekar döntött úgy, hogy nem szünetelteti produkcióit a kialakult helyzet miatt, csupán más felületen teszi elérhetővé a nézők számára. Bár az online térben történő megjelenítés hozzájárul a népi kultúra megőrzéséhez, nem helyettesítheti a fizikai térben történő interakciókat. A közösségi média csupán egy lehetőség a felhasználók számára, hogy elérjék a népi hagyományok különböző aspektusait.

A facebookon létrejöttek olyan kihívások és felületek, amelyek kimondottan a népi kultúra elemeinek online térbe való tömörülését voltak hivatottak segíteni.

FolkOtthon

A Facebookon több népi kultúrával foglalkozó oldal található meg, amelyek a néptánc, a népzene, a népi kultúrával kapcsolatos programok és előadások köré szerveződnek. Ezek az oldalak a felhasználók videóanyagokat, képeket és különböző bejegyzéseket oszthatnak meg a témában. Ezek az oldalak forrásként kezelhetők azok számára, akik néptáncsal foglalkoznak, közösségek épülnek ki és egyes egyesületek hirdetőfelületként is használják.

"Az online oktatás egyre népszerűbbé válik, mivel lehetővé teszi a tanulók számára, hogy rugalmasabbak legyenek az időbeosztásuk tekintetében, és bármikor, bárhol hozzáférjenek az oktatási anyagokhoz." (Romadhan, 2021, 34.)

Egy ilyen oldal a FolkOtthon is, amelyet Varga Zoltán a Covid-19 alatti karantén időszakában hozott létre, hogy online tanulhassanak az érdeklődők néptáncot. A FolkOtthon nevű Facebook oldal, táncfolyamatok és népdalok tanulására és gyakorlására adott lehetőséget. Én előszeretettel kapcsolódtam be az élő közvetítésekbe, ahol egy táncpróbát imitálva, élő időben leshettem el koreográfiák részeit. Bár nem pótolta az offline térben történő próbák hangulatát, technikai szempontból hasznos volt, emellett hozzájárult a lélektani helyzetem javulásához is. Amikor az élő videókba bekapcsolódtam, láttam, hogy rajtam kívül még több százán csatlakoztak, így, bár online térben, de egy közösség tagja lehettem.

Tehát a FolkOtthon egy olyan facebookos oldal, ahova a néptáncosok tömörültek a karantén ideje alatt. Az oldal központi témája a tánc- és a népdaloktatás. A néptáncosok online térben gyakorolhatták a táncmozdulatokat, emellett pedig a kezdőknek is készültek videóanyagok.

3. Módszertan

Tanulmányom célja a néptánc áthelyeződésének vizsgálata a digitális térbe a Covid-19 világjárvány okozta karantén időszaka alatt. Feltérképezem a néptáncos közösségek alkalmazkodását az online térhez, megvizsgálom, hogyan őrizték meg a hagyományokat, a magyar kultúra elemeit és azok átadásának folyamatát az újonnan kialakult környezetben. Arra is választ szeretnék találni, hogy az online térben történő új néptáncos tevékenységek milyen hatással voltak az offline térben létrejövő néptáncos megmozdulásokra és a közösségi életre.

Szakdolgozatomban megvizsgálom a FolkOtthon nevű Facebook oldalt, különböző online néptáncos platformokat, hogy megértssem a népi kultúra online közösségeinek kommunikációját a karantén alatt.

Az elemzés során alkalmazott módszerek között az online etnográfia, a tartalom elemzés és egyéni tapasztalatok, a témával kapcsolatos visszaemlékezések értelmezésének kísérlete is megtalálható. Ezen kívül, kvalitatív eredmények elérése érdekében, interjúkat készítettem a témában jártas szakemberekkel. Az interjúk elkészítésére egy hónapot szántam, amit sikeresen betartottam, hiszen 2022. decemberében megvalósítottam mindhárom interjú elkészítését. A beszélgetések nem személyesen zajlottak. Meet linken keresztül tartottuk meg a beszélgetéseket a táncosok sűrű programját figyelembe véve. Az interjúalanyaim segítőkészek voltak, minden kérdésemre megfontoltan válaszoltak. Ezen felül rendelkezem egy kérdőívvel, amely a néptáncosok, néptánc kedvelők karanténban felvett új szokásait kívánja értelmezni.

Mivel egyrészt a néptánc digitális környezetben való megjelenését, digitális környezetét vizsgálom, megfelelő módszernek tartom a tartalomelemzést. Emellett feltérképezem a néptáncosok viselkedését, lépéseit a karantén időszaka alatt, így az interjúk és az online kérdőív a legmegfelelőbb kutatási módszer ahhoz, hogy releváns információkhoz jussunk.

A FolkOtthon körül kialakult online közösség esetében a következő szerepeket lehet azonosítani: adminisztrátor, tartalomgyártó és követők. Ennek alapján választottam ki az interjúalanyaimat is. Három interjút készítettem, egyet Varga Zoltánnal, a FolkOtthon adminisztrátorával, Benő Barna- Zsolttal, a Bekegy Néptánc egyesület igazgatójával és Kásler

Magdával, a Maros Művészegyüttes táncosával és énekesével. Azért választottam ezeket az interjúalanyokat, mert úgy gondolom, hogy a vizsgálni kívánt kérdéseimre azok az emberek tudják a legrelevánsabb információkat adni, akik első kézből tapasztalták a néptáncosok közösségekben létrejövő változásokat és átlátják a néptánc csoportok működését.

Varga Zoltánt a FolOtthon megalkotásáról kérdeztem, annak fejlődéséről és az ott kialakult közösség tagjainak visszajelzéseiről. Benő Barna- Zsolttal a hivatásos néptánc együttesek kompenzációs folyamatairól beszélgettünk. Kásler Magdát, a FolkOtthon egy visszatérő szereplőjeként, a karantén időszaka alatt szerzett tapasztalatairól kérdeztem. Ezek az interjúk megtalálhatók a mellékletben.

A dolgozatomban felvetett kérdések megválaszolására alkalmazott második módszer a tartalomelemzés. Ahhoz, hogy megértsem az online térbe tömörült néptáncos közösségek kommunikációját, elemeznem kell hozzá a FolkOtthon Facebook- oldal tartalmi részét, továbbá meg kell figyelmem milyen interakciók jöttek létre a néptáncosok között a felületen.

Harmadik módszerként az online kérdőívet választottam, mellyel mélyebb betekintést szeretnék nyerni a néptáncos közösség karanténban felvett szokásaira, attitűdjeire és a karantén után létrejövő változásokra.

A kutatásom etikai szempontjainak is igyekeztem eleget tenni.

1. A kutatásomban résztvevő alanyokat tájékoztattam a kutatásom céljáról
2. A kutatási projektem tiszteletben tartja az emberi jogokat, mint például a személyes adatok védelmét
3. A kutatásban részt vevő emberek adatait és információit bizalmasan kezelem és csak a kutatási célomra használom fel
4. Legjobb tudásom szerint a kutatási eredményeim megbízhatóak és hitelesek
5. A kutatási eredményeim megfogalmazásában az átláthatóságra és a hitelességre törekszem

A FolkOtthon Facebook-oldal elemzésére kialakított szempontrendszer

A FolkOtthon elemzéséhez az Interwood Web and social ügynökség oldalán található blogbejegyzésekből alakítottam ki egy szempontrendszert, amellyel Fülöp Laura A

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának online tevékenysége a COVID-19 járvány idején című szakdolgozatában találkoztam. Úgy gondolom, hogy az ott felsorolt szempontrendszer nagy mértékben megfelel a FolkOtthon Facebook-oldal elemzéséhez, mivel mindkét dolgozat a járványidőszak alatti változásokat kívánja kutatni.

Az ügynökség oldalán bemutatott szempontrendszer részletes, könnyen áttekinthető és átvihető a FolkOtthon oldalának elemzésébe.

Először megvizsgálom az oldal általános képét, amelybe beletartozik az oldal profilképe, borítóképe, üzenetküldési opciók és az oldal leírása. Másodszor megvizsgálom az oldal tartalmát. Összesítem milyen bejegyzések kerültek megosztásra a karantén kezdetétől a végéig, továbbá azt is megfigyelem, hogy milyen aktivitása van az oldalnak a karantén lejárta óta. Ezen kívül kitérek még a követők és az oldal vezetői közötti kapcsolatra, lájkokra, megosztásokra és kommentekre.

A kérdőívemben vizsgált kérdések

Az online kérdőívemet 2022. december 20-án hoztam létre, amelyet a saját Facebook oldalamon osztottam meg ismerőseimmel egy kitöltést ösztönző felhívással. Emellett több néptáncos tematikájú csoportban is közzétettem, de külön chat alkalmazásban, személyes hangvételű levéllel is megszólítottam táncos ismerőseimet. Fontos kritérium volt a kitöltőknél, hogy valamilyen formában kapcsolatban álljanak a néptáncsal, hiszen a témában nem jártas személyeknek nem lenne releváns a válaszuk a kutatásomat tekintve.

A kérdőívem célja az volt, hogy mélyebb betekintést nyerjek egy tágabb közösség karanténban felvett néptáncsal kapcsolatos szokásaiba, továbbá azt is szerettem volna megtudni, hogy mennyiben befolyásolta szokásaikat a karantén és, hogy milyen változások érhetőek tetten a kitöltők és a néptánc közötti kapcsolatokban. Kérdőívem külön kitér a FolkOtthon Facebook-oldal jelenségére. Kíváncsi voltam a kitöltők hány százalékának jelentett kompenzációs cselekvést az online formában történő népi kultúra művelése.

A kérdőívem első felében személyes adatokat kértem, majd a kitöltők és a néptánc általános kapcsolatára voltam kíváncsi, végül pár kérdés a koronavírus hatásaira és a FolkOtthonra vonatkozott.

4. Eredmények

A FolkOtthon Facebook-oldal elemzése

A FolkOtthon Facebook-oldalt Varga Zoltán László kalotaszegi néptánc oktató valamint a Méra Világzenei Csúrfesztivál egyik szervezője hozta létre 2020. március 23-án. Az első bejegyzést 2020. március 24-én posztolta, amely nagyon gyors kezdeményezésnek számít, hiszen a járványt az Egészségügyi Világszervezet (WHO) március 11-én nyilvánította világjárvánnyá. Ez azt jelenti, hogy a korlátozások érvénybelépésével szinte egyidejűleg keresett alternatívát a néptáncosok próbafolyamataira.

Az oldal profilképe az oldal neve, azaz a FolkOtthon. A profilkép egyfajta logóként szolgál. A borítóképen egy táncázás jelenet látható, ez is azt kommunikálja az oldalra látogatónak, hogy ez egy táncos közösség, ide úgy gyűlhetnek össze a táncolni vagy énekelni vágyók, mint a táncházakba. Erre a képre a következő szöveg van írva: „Mindenhol jó, de a legjobb FolkOtthon.” Varga Zoltán elmondása szerint, ezt a mottót az ihlette, hogy a koronavírus miatt kialakult karantén idején a hatóságok gyakran szólították fel a lakosságot, hogy maradjanak otthon az egészségük megőrzése végett. Ezért egyrészt arra vonatkozik az oldal neve. Hogy maradjon mindenki otthon és ott végezzen folklorisztikus tevékenységeket, másrészt maga az oldal szolgál a „folk”-nak az otthonául.

Az oldalon egy üzenetküldési lehetőség található, ez a FolkOtthon gmail címe, amelyre rákattintva üzenet küldhető az adminisztrátornak. Az oldal leírása csupán a mottóból áll

(Mindenhol jó, de a legjobb FolkOtthon), ezen kívül egy link is megtalálható a leírásban, amely a FolkOtthon YouTube oldalára irányít. Ezen az oldalon az összes videó megtalálható, amit a Facebook oldalra feltöltöttek. Emellett feltűnik még egy link, amely a FolkOtthon Instagram oldalára visz, amelyen pár kép található, videó nem.

A Facebook-oldalnak négy állandó trénere van, viszont sok videót láthatunk vendégelőadókkal. A néptáncos videók kezdőknek és haladóknak is szólnak. A néptáncoktatás mellett népdaloktatás videókat is közzétettek. Amint fennebb említettem, az első bejegyzés 2020. március 24-én került az oldalra. A táncoktatással foglalkozó videók mindig egy tájegység táncait mutatják be, a cím mellett pedig fel van tüntetve, hogy

kezdőknek vagy haladóknak szól az adott táncfolyamat. A kezdő táncosoknak szóló tájegységek koreográfiái: kalotaszegi legényes, kalotaszegi páros tánc, széki ritka, széki sűrű. A középhaladó és haladó táncosoknak szóló videók: inaktelki legényes, kalotaszegi csingerálás, továbbá ikonikus adatközlőkhöz köthető táncfolyamatok, mint például Tamás Márton „Kántor” koreográfiája, vagy kalotaszegi legényes- Mudruc folyamata. Az összes videó több kicsi részre van osztva, minden videóban pár lépést és figurát lehet elsajátítani.

A másik fő vezető szál az oldalon az énekoktatással foglalkozó videók. Megtalálhatóak buzai énekek, nagykúnsági pásztordalok, kárpátaljai énekek, magyarózdi énekoktatás, kupuszinai énekek, zoborvidéki énekek, moldvai-, nógrádi-, felsőiregi-, szilágysági-, balázstelki- és kalotaszegi énekek is. A leggyakrabban Kásler Magda, Paár Julcsi, Berecz András és Korpás Éva tettek közzé énekoktatásokat.

2021. július 8-án tették közzé az utolsó oktató jellegű videókat. Ezt követően zenés és tánc házas jellegű tartalmakat osztottak meg, amelyek általában élőben voltak közvetítve. Emellett gyakran találkozhatunk népi kultúrát népszerűsítő események plakátaival, vagy egyperces oktatóanyagokkal. A karantén lejárta óta megfigyelhető egy csökkenő tendencia a videók és különböző tartalmak megosztásának gyakoriságát illetően.

A FolkOtthon Facebook-oldalnak 13 ezer követője van. Ennek köszönhetően a videók

1- 33 ezer közötti megtekintéseik vannak. Elmondható, hogy az élő jelleg végigkísérte a videókat, ezzel megteremtve a próbatermi hangulatot, hiszen élő időben tudtak interakcióba lépni az oktatók a táncosokkal.

A táncos videókat a folyamatos kommunikáció jellemzi az oktatótól a táncosok felé. A nézőnek címzett kommunikáció gyakran a próbatermi hangulatot keltheti az emberben. Például: „Gyertek, mert kezdünk.” Vagy „Fiúk, ne zárjatok le forgás végén, hanem megyünk át tükorcsárdásba.” A nézők az oktató felé néha kommentben közvetítik kérdéseiket, megjegyzéseiket. Az énekoktatós videóknál is megfigyelhető ez a közvetlen kommunikáció. Az énekesek sokszor elismélik a dal szövegét, felhívják a figyelmet bizonyos dallambeli kiugrásokra, de sokszor vissza is kérdeznak, például „Emlékeztek az első szakaszra?” Az énekoktatós videóknál érdemes kiemelni a komment szekciónak azt a részét, ahol a FolkOtthon megosztja a nézőkkel a dalok szövegét, hogy a később bekapcsolódók és tudják követni a tanulási folyamatot. Ezeknél a videóknál is érkeznek visszajelzések a nézők részéről, amelyek általában a dal vagy az énekes hangjának szépségét dicsérik. Olyan visszajelzések is

feltűnnek, amelyek javaslatokat tesznek a következő énekoktatós videó tematikájára. A videókat átlagosan körülbelül 50 felhasználó osztotta meg.

Összességében elmondható, hogy a FolkOtthon Facebook-oldalnak az általános képe tükrözi az oldal célját és tartalmát. Jól kialakított összefüggések vannak a kapcsolódó oldalaival (YouTube, Instagram), és a leírásban társasági/ kultúrális oldalként van megjelenítve. Az oldalon található bejegyzések tartalma első sorban oktató jellegű, de szórakoztató és kompenzációs tulajdonságaik is vannak. A karantén ideje alatt a bejegyzések gyakoriak voltak, hetente 3- 4 videót is közzétettek. A karantén után a bejegyzéseknek a gyakorisága és nézettsége nagyot csökkent, továbbá tartalmilag is megváltoztak. Az oldalon értelemszerűen csak a karantén utáni időszakból találkozhatunk eseményeket hirdető posztokkal. A karantén időszaka alatt csak oktató és szórakoztató bejegyzéseket találhattunk, a karantén feloldása után a Méra Világzenei Csúrfesztivál és különböző zenekarok koncertjeinek hirdetéseivel is szembe kerülhattunk már.

Az oldal kapcsolata a követőkkel meglehetősen közvetlen. Már a bejegyzések jellege is megköveteli és magával hozza a közvetlen hangnemet és a gyakori interakciót a követőkkel. Egy táncpróba folyamata vagy az énektanulás is olyan tevékenységek, ahol elengedhetetlen a tanár és a tanuló közötti folyamatos gondolatcsere. Az online tér miatt az oktatásban résztvevők csupán a komment szekció adta lehetőségeket tudták igénybe venni, amit nagy gyakorisággal használtak.

Elmondható, hogy a Covid-19 okozta karantén idején ezen a platformon tudtak interakcióba lépni a népi kultúra kedvelői, online próbálták folytatni tevékenységeiket előben közvetített oktatóanyagok segítségével.

A kérdőívemre adott válaszok összegzése

A kérdőívet 2022. december 20-tól 2022. április 08-ig (az utolsó ellenőrzés dátuma) 108-an töltötték ki, amelyből 72 kitöltő nőként, 36 pedig férfiként azonosította magát. Az online űrlapban öt korcsoportot különítettem el, 10-18 év, 19- 25 év, 26- 35 év, 36- 45 év és 45+ korosztályt. A legtöbb válaszadó a 19- 25 éves korosztályba sorolta magát (36,1 %), utána a 10- 18 éves korosztály következik, majd a 45+, a 26- 35 évesek és végül a 36- 45 éves korosztály jön. A váalszadók 73,1%-a Maros megyében él, a fennmaradó rész Hargita

megye, Kovászna megye és Kolozs megye között oszlik el. Ezen kívül magyarországról is voltak kitöltők, mint például Borsod-Abaúj-Zemplén, Budapest, Tolna vármegye, Csongrád-Csanád vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Pest megye, Somogy megye. A kitöltők 55,6%-a városon, 44,4%-a pedig falun él.

A következő kérdésem a kitöltő és a néptánc kapcsolatára vonatkozott: Milyen kapcsolatban áll a néptáncsal? Erre a kérdésre a következő válaszlehetőségek voltak megadva: hobby szinten néptáncolok/ néptáncoltam (nem vagyok tagja táncegyüttesnek), amatőr/ haladó szinten táncolok (tagja vagyok egy táncegyüttesnek), hivatásos táncos vagyok/ voltam, néptáncot oktatok/ oktattam. A válaszok alapján a kitöltők többsége a második lehetőséget jelölte be, vagyis többségük tagja egy néptáncgyesületnek. A következő legtöbbet választott opció az a hobby szintű néptánc és a hivatásos néptáncos.

Fontosnak tartottam olyan kérdéseket is feltenni, amelyekkel mélyebb betekintést nyerhettem ilyen jellegű szokásaikba. Érdekelt például, hogy az érintettek milyen gyakran járnak táncházakba vagy, hogy milyen gyakorisággal tekintenek meg néptáncos előadásokat. Mivel a néptánc bizonyos formájú jelenléte a digitális térben nem újkeletű jelenség az is érdekelt, hogy a karantén előtt is tagjai voltak-e a válaszadók néptáncos, népi kultúrával foglalkozó csoportoknak vagy, hogy milyen formában érintkeztek a néptáncsal a Facebookon.

Online űrlapom a karantén utáni változásokra is rákérdezett, valamint a FolkOtthonra vonatkozó kérdések is helyet kaptak benne. Érdekelt, hogy a kitöltők ismerik-e az oldalt, milyen tartalmakat fogyasztottak róla vagy, hogy mennyire követik nyomon az oldal aktivitását a karantén után.

A 108 kitöltő 67,6%-a rendszeresen látogat el táncházakba, 46,3% alkalmanként (kéthavonta), 25,9% pedig rendszeresen (havonta) szokott néptáncelőadásokat megtekinteni. Ezekre a kérdésekre adott válaszok azt mutatják, hogy a fizikai térben szabadidős tevékenységként sokszor választják a népi táncművelés elemeinek művelését. Azonban ezek az emberek a digitális térben is érintkeznek a néptáncsal, népi kultúrával, hiszen 80,6%-uk tagja a Facebookon valamilyen néptáncos tematikájú oldalnak. A legtöbbször említett oldalak a kitöltők saját táncszervezetjainek oldalai, a Marosvásárhelyi táncház nevezetű oldal, a Hagyományok Háza, a FolkOtthon, Erdélyi Népzene és Néptáncosok, népi viselettel foglalkozó oldalak, Erdélyi táncház, és a Bekecs Néptáncgyűjtés oldala. Emellett a kitöltők 54,6%-a nem csak oldalakat követ, hanem a saját hírvonalán is oszt meg néphagyománnyal, néptáncsal, népi kultúrával kapcsolatos bejegyzéseket. Sok válaszok összesítésénél

szembetűnő, hogy nem csupán a Facebook felületén kommunikálnak a néptáncról, mivel sokan említették Instagram oldalukat is, ahol általában a „történet” menüpontban osztanak meg képeket vagy videófelvételeket. Ezen kívül gyakori válaszként szerepelt a személyes üzeneten keresztül való megosztás. Ez azt fedi, hogy nem a nyilvánosságnak, a saját hírvonalukon vagy Instagram történetben osztják meg a tartalmakat, hanem a néptáncos közösségen belül, privát üzenetben (messenger) küldenek egymásnak táncos videókat, képeket.

A válaszok alapján az is elmondható, hogy a néptáncgyűttesek, néptáncsoportok nem csak tartalommegosztás végett használják a Facebookot. A legtöbb néptáncsoportnak van privát Facebook csoportja vagy Messenger csoportja, ahol gyakran egyeztetnek a próbák időpontjairól, előadások részleteiről és egyéb belső tudnivalokról.

Arra a kérdésre, hogy „a Covid-19 alatt milyen formában érintkezett a néptáncsal” a legtöbben azt válaszolták, hogy online formában. A válaszok alapján nagy népszerűségnek örvendtek a táncos videók, melyeken keresztül sokan otthon gyakorolhatták a táncfolyamatokat. Az online oktatás és a videók nézése olyan eszközök voltak, amelyek a fizikai táncpróbák hiányát voltak hivatottak pótolni. A válaszadók nagyon kis mértékben hivatkoztak személyes találkozásokra, hiszen a karantén időszaka alatt a személyes próbák megtartása törvénybeütköző volt a gyülekezési tilalom és a távolság megtartására hozott szigorítások miatt.

A néptáncsal való kapcsolat változása a karantén hatására nagyon szélsőségesnek mondható a válaszadók körében. Csupán két fajta válasz érkezett arra a kérdésre, amely a karantén hatására kérdez rá a néptáncos szokásaik terén. A válaszadók közül akad olyan, aki a járvány miatt érvénybe lépő korlátozások miatt teljesen felfüggesztette a kapcsolatát a néptáncsal, kilépett a néptáncsoportból vagy már nem látogatja a táncházakat. Sokan arra hivatkoztak, hogy a karantén miatt nem találkozhattak a csoporttársaikkal, így a közösség szétbomlott. Emellett van egy második réteg, akiből a néptánc megvonása egy teljesen más folyamatot, a néptánchoz való nagyobb ragaszkodást váltott ki. Általában ezek a válaszadók is a közösség fontosságát emelték ki azzal a különbséggel, hogy itt a távolság miatt nem szakadt szét a csoport, sokkal inkább összetartóbb lett a karantén megszűnte után.

A kérdőívet kitöltők több mint fele halott már a FolkOtthon Facebook-oldalról. Arra a kérdésemre, hogy miben segítette őket az oldal a karantén ideje alatt, hasonló válaszok jöttek, mint az „ általa tudtam otthon is tanulni táncot”, „inspirált, hogy ne engedjem el magam,

ez az időszak is lejár valahogy..”, „hangulat és kedvjavító, kikapcsolódásként néztem videókat”, „továbbítottam a csoportnak, hogy ne essünk szét teljesen”, „népdalok és néptáncok tanulásban”. Összességében tehát az oldal követői néptánc tanulásra, énekek tanulására használták az oldalt, emellett pedig lélektanilag javította hangulatukat a bezártság idején az, ha táncos, zenés tartalmakat fogyaszthattak innen. A legtöbben saját kapcsolati hálójukból kapták az információt az oldal létezéséről, de voltak akik a Facebookon találtak a FokOtthonnal. A karantén utáni időszakban már egyre kevesebben követik nyomon az oldal tevékenységét, az aktív követés száma itt már 50% alá esik.

Elmondható tehát, hogy a néptánckedvelők közössége, a néptáncgyűttesek és népdalénekesek már a karantén előtt közvetítették a népi kultúra elemeit népszerűsítő tartalmakat a különböző online platformokon. Különböző közösségek tagjai voltak digitális formában, hiszen számos Facebook-oldal létezik, ahol ezek az emberek csoportosulni tudnak. Az egyesületek a belső kommunikáció áramlásának segítésére is gyakran alkalmazzák a digitális lehetőségeket. Messenger és Facebook csoportokat hoznak létre, ahol hatékonyan egyeztetni tudnak a csoport tagjaival. A karantén érvénybelépésével a FolkOtthon Facebook-oldal sok táncosnak, tánckedvelőnek adott egy új közösségbe való kapcsolódási lehetőséget, ahol nem csak szórakozás céljából csoportosulhattak, mint a járvány előtt, hanem a fő tevékenységüket, a próbafolyamatokat is művelhették az oktató jellegű videók segítségével. Mivel a karantén megszűnte után újra visszatérhettek a fizikai közösségükbe, egyre kevesebben követik aktívan az oldal tevékenységét. A Facebook-oldal elemzésében is említettem, hogy a karantén után már egyre ritkábban kerültek fel oktató anyagok, sokkal inkább a karantén előtt is létező néptáncos oldalak tartalmaira hasonló bejegyzéseket láthatunk. Azaz a karantén megszűnte miatt az oldal elvesztette eredeti funkcióját, hiszen már nem kényszerülnek a próbafolyamatok a digitális térbe. Ezért lehetséges az, hogy kevesebben követik figyelemmel az oldal aktivitását.

Interjúelemzések

Amint fennebb említettem három interjút készítettem olyan szakmabeliekkel, akiktől úgy gondoltam releváns információkat kapok a kutatásom elvégzéséhez. Az első interjúalanyom Varga Zoltán László táncoktató, aki a FolkOtthon Facebook-oldal megalkotója. Úgy gondolom, hogy egy olyan oldalról, amely 14 ezer követőt, ezek között néptáncosokat, népdalénekeseket és a népi kultúra kedvelőit/ ápolóit tudott egy helyre tömöríteni a karantén időszaka alatt, a legátfogóbb információcserét magával az oldal adminisztrátorával tudom lefolytatni.

A pandémia kitörésekor Varga Zoltán László Amerikában tartózkodott, ahol néptáncot oktatott. Már két hete tartottak a lezárások, amikor úgy döntött végez egy felmérést, hogy mekkora igény lenne egy online táncos közösség létrehozására. A pozitív visszajelzések ösztönözték a FolkOtthon Facebook-oldal létrehozására, így indult el 2020. márciusának végén a kezdeményezés. Zoltán elmondása szerint az oldal neve egyrészt a „Mardj otthon!” kampányból született, másrészt pedig a népi kultúra becsempészését tükrözi az emberek otthonába. Így írja le az oldal lényegét: „...az igazi lényege valójában az, hogy a tánc és zene szeretetét egy picikét becsempészni az emberek otthonaiba, mikort mindenki otthon ragadt és teljesen ezek a közösségi alkalmak, tevékenységek megszűntek, s az emberek otthon voltak, s valamelyest ez egy reakció lett volna erre az élethelyzetre és kívánni potóltta volna azokat a pillanatokat, amelyeket az ember nem tudott megélni, megszerezni közösségben, élőben. Így az oldalra pont olyan videókat töltöttünk fel, nem videókat töltöttünk fel, hanem igazából élő videókat indítottunk, és annak pedig az volt a lényege, hogy picit ilyen élet szaga legyen az egész dolognak, nem egy ilyen kiművelt, kidolgozott videókat töltöttünk fel, hanem élőben csatlakoztunk és az érdeklődők úgy követhették az oktatást.”

A FolkOtthon egy olyan kezdeményezés volt, amihez olyan nevek csatlakoztak, mint Berecz András, Agócs Gergely vagy Szalóki Ági. Ez is azt kívánja szemléltetni, hogy a kezdeményezés egyedi volt a maga idejében, hiszen a FolkOtthon az első olyan oldalak között volt, amik a karanténhelyzetre megoldást kínáltak az otthon tartózkodó embereknek. Ezen kívül voltak még kezdeményezések, például a Fonó Budai Zeneház és a Hagyományok Háza is gyártott hasonló jellegű tartalmakat.

A beszélgetésből kiderült, hogy az oldal nem csak a néptáncosok tevékenységét pótolta, sokkal inkább egy olyan online teret teremtett, ahova azok is ellátogattak, akik a karantén előtt nem voltak tagjai semmilyen néptáncos közösségnek. Lehetőséget adott az embereknek közel kerülni a népi kultúrához. Amellett, hogy segített online térben tanulni a haladó táncosoknak, új táncosokat vonzott be, akik a videók segítségével elsajátíthattak pár kezdő lépést, amit a karantén után fizikai térben is folytathattak. „...mint kiderült, hogy sokkal nagyobb célközönsége volt ennek az egész kezdeményezésnek, hiszen vannak olyan emberek, akik pandémia ide, pandémia oda, de egyszerűen távol maradnak ezektől a dolgoktól, mivel nem tudom, családostok és már nem fér bele az idejükbe, vagy túl távol laknak egy olyan helytől, ahol ezt heti rendszerességgel művelni lehet, vagy egyszerűen kezdő és úgy érzi az idő elszaladt vele és nem vállalja be, de négy fal között minden gátlást le tud vetkőzni.”

Összességében a FolkOtthon Facebook-oldal egy olyan platform, amelyet a karantén alatt Varga Zoltán László indított a néptáncot, népzenei kedvelő emberek szórakoztatására és a táncosok elmaradt próbáinak helyettesítési kísérleteként. Ezen az oldalon oktató jellegű élővideókat indítottak, ezért az oldal a maga idejében hiánypótló volt. Az emberek pozitívan fogadták a kezdeményezést, hiszen a meglévő néptáncosközösségeket összetartotta, emellett pedig új embereknek mutatta meg a népi kultúra elemeit.

A második interjút Benő Barna- Zsolttal készítettem, aki a Bekecs Táncegyületnek az elnöke. Ha a népi kultúra elemeinek áthelyeződését digitális térbe való áthelyeződését szeretnénk vizsgálni, fontos megértenünk egy néptáncos egyesület működését a járvány időszaka alatt.

Az egyesület 2009-ben alakult Nyárádszeredában a Bekecs Néptáncos Egyesület háttérszervezeteként, azon kívül pedig az egész Nyárádmentén néptáncoktatási tevékenységet folytatnak az egyesület tagjai. Huszonnégy iskolai és délutáni tevékenységet vezetnek, Dózsa György, Nyárádkarácsony, Backamadaras, Nyárádremete, Nyárádmagyarós, Székelybere, Csíkfalva községekben, plusz Nyárádszeredában, Marossárpatakon és Sóváradon is vannak néptáncoktatásaik, ahol az egyesület tagjai, illetve a Bekecs Néptáncszínház alkalmazottai dolgoznak. A Bekecs Néptáncszínház a Bekecs Néptáncos Egyesületből fejlődött ki. 2017-ben váltották ki a bukaresti kulturális szaktárcánál az engedélyt, vagyis hivatalosan előadó társulatként vannak nyilvántartásban a „Registrul Artelor Spectacolului”-nál. A Bekecs Néptáncos Egyesület felnőtt tagozatával 2007 és 2017

között közel 500 előadást tartottak, ugyanakkor 2017-től napjainkig, tehát az elmúlt 5 évben átlag 90- 100 előadásuk volt évente a Bekecs Néptáncszínházzal. Ezen kívül Nyárádszeredában 2009-től fiatalok és gyerekek oktatásával is foglalkoznak a Bekecs Néptáncegyüttesben. Most ez egy hat generációs együttes játszóházas korosztálytól, tehát 3 évtől felfele egészen az ifjúsági korcsoportig. Kis Játszóház, Nagy Játszóház, Morzsa Bekecs, Apró Bekecs, Kis Bekecs elnevezésű táncscoportjaik vannak, akik részben a színháznak és a nagy együttesnek az utánpótlás nevelését képezik.

Az egyesület digitális naptárban szervezi előadásait, továbbá a belső kommunikációban chat felületeket és Facebook csoportokat használnak. „Azon kívül a gyerek együttesek fele is a Facebookon keresztül kommunikálunk. Minden együttesnek van zárt csoportja, de ugyanakkor oldala is, ahol a közértekű információkat megosztjuk úgy a gyerekekkel mint a szülőkkel és a közönséggel.”

Az egyesület tevékenysége a Covid-19 okozta karantén alatt a digitális térbe kényszerült. Bár a többi együttesrel ellentétben csak 5 hónapos kiesésük volt, számos rövid videós összeállítást töltöttek fel Facebook-oldalukra. Emellett az éppen aktuális előadásait az állami televízió támogatásával felvételezték, amit online és a médiában is közvetítettek közönségüknek.

A karantén ideje alatt az online teret használták megbeszéléseikhez, online végezték a tervezési és adminisztrációs feladataikat, de még az oktatási programukat is online folytatták. „Ilyen 3-4 perces kis feladatokat vételeztünk fel az oktatókkal és a gyerekeket ilyen napi tevékenységekre próbáltuk buzdítani. Az volt a feladat ugye, hogy a videóban kapottakat azt meg kellett tanulni, azokra kellett reagálni. Ezt többé kevésbé sikerült, voltak olyan táncscoportok, akik egész jól reagáltak erre. Jöttek is a visszajelzések, amit ugye le kellett logisztikázni, ki kellett értékelni, újra kellett küldeni. Minden esetre nagyon felforgatta az életünket a covid és próbáltuk tartani a lépést a gyerekekkel is, hogy ne legyen nagy kiesés számukra és ahogy lehetőség adódott, azért próbáltunk személyesen is találkozni velük a legalitás határait súrolva.”

Benő Barna azt is hangsúlyozta az interjú során, hogy ezek az online tevékenységek egy táncgyesület esetében pusztán lelkesítés céljából voltak hasznosak. Segítettek abban, hogy továbbra is egy közösség tagjainak érezhessék magukat, viszont a személyes próbákat nem tudták az online térben helyettesíteni. A táncos oktató videók bár segítségükre voltak a

táncosoknak gyakorlás terén, viszont a páros táncokat, megfelelő partner hiányában, lehetetlen megtanulni/ gyakorolni.

Az egyesület a karantén előtt is használta az online teret a belső és külső kommunikáció végett, a karantén alatt a teljes tevékenységük digitalizálódott. A Facebook és YouTube mellett a televízió adta lehetőségeket is kihasználták, hogy továbbra is megtartsák a közönségük és az általuk oktatott kisebb csoportok figyelmét és lelkesedését. Az online táncoktatás hasznosnak bizonyult az érdeklődés fenntartásában és a közösségépítésben, nem tudtak rendeltetésszerű online próbafolyamatokat végrehajtani.

A harmadik és egyben utolsó interjúztatottam Kásler Magda, a Maros Művészegyüttes énekes és táncosa volt. Főállása mellett különböző együttesekben és zenekarokban is énekel, de első sorban a marosvásárhelyi táncházban tanít éneket. Fontosnak tartottam egy olyan alany bevonását a kutatásomba, aki a népi kultúra művelőinek több körében is otthonosan mozog. Néptáncos egy hivatásos táncegyüttesben, népdalénekes, oktató és a FolkOtthon vendégelőadója is egyben.

Elmondása szerint, mint az összes táncegyüttesnek, a Maros Művészegyüttes munkáját is megnehezítették a korlátozások. Olyan alternatív megoldásokat találtak, mint az online felvételek közvetítése előadásaikról vagy régi felvételek internetes megosztása. Elmesélte, hogy a marosvásárhelyi táncház hétfő esti énektanulását saját indíttatásból online felületre költöztette a karantén hatására. „És akkor úgy indult el, egy ilyen nagyon hosszú folyamat, hogy minden hétfő este nyolc órakor közös énekelés volt a marosvásárhelyi táncház felületén. Az elején úgy volt, hogy na hát mi mivel is fejeztük be, nyárádmentivel, akkor legyen nyárádmenti és háromnegyed óra, egy órát énekeltünk közösen. Akkor az nagyon tetszett, hogy az emberek nagyon rákaptak, és nem csak, hogy beléptek, hanem nagyon sokan megosztották, elég tág körben elterjedt.” Bár kiemelte az online énekoktatás személytelenségét, egy jó lehetőségnek találja a kapcsolattartásra kényszerhelyzet esetén. Ez után a kezdeményezése után csatlakozott a FolkOtthon oktatóihoz, ahol énekeket oktatott videókon keresztül. „Mi Zolival nagyon régóta ismerjük egymást. Igazából Zoli keresett meg engem, hogy volna-e kedvem tanítani és, hogy mit volna kedvem tanítani. Hát mondom, hogy ugye ez a FolkOtthon is a nagyvilág számára készült, akkor mondtam, hogy hát akkor legyen az, ami az enyém, ami a legközelebb áll hozzám, vagyis ahhoz ahol lakok, ugye én marosvásárhelyi vagyok, hát akkor legyen Székelymezőség, mert az ugye Marosvásárheltől

egy olyan tíz km-re van, s onnan arrafele és akkor úgy történt, hogy első körben székelymezőiségit tanítottam, de egyszerű volt, hamar ment.”

Kásler Magda kiemelte a FolkOtthon értékteremtő mivoltát, hiszen olyan színvonalas énekeseket vonultatott fel, akik hitelesen továbbították a népdalokat. „...én elsősorban ezért vagyok hálás a FolkOtthonnak, hogy értékeket állított a figyelem központjába.”

Az online oktatásokon kívül megemlítette a Székelyföldi Napokat, amely a karantén miatt szintén az online térbe kényszerült. Ezen belül is énekoktatással foglalkozott és kiemelte a pozitív reakciókat az online térben történő munkásságával kapcsolatban.

Megfogalmazott egy olyan gondolatot is, miszerint a népi kultúra digitális térbe való kényszerülése elősegítette a folyamatot, amely által olyan emberekhez is eljutottak a különböző kezdeményezések, akik a karantén előtt nem voltak részesei ennek a kultúrának. „Ugye elmegyek táncházba, elmegyek a Maros Együttes vagy bármilyen zenekar előadására, koncertjére, vagy elmegyek tánctáborba. Viszont az internetes felület segítségével tényleg egy kattintásra van az ember attól, hogy találkozik ezzel a zenével, hogy találkozik ezzel a kultúrával. Tehát tényleg ilyen szempontból megkönnyíti.”

A karantén előtt a Facebook egyfajta hirdetőfelületként szolgált, ahol az érdekeltek tudtára lehetett adni bizonyos offline térben megvalósuló programok adatait. A karantén ideje alatt már nem csak az események adatai, de maga az esemény is áthelyeződött erre a felületre. Ezáltal egy kattintással részt vehetett a programokban bárki egy olyan biztonságos környezetből, mint a saját szobája, ezáltal komfortosan tudott elsajátítani olyan népdalokat vagy táncmozdulatokat, amelyeket a fizikai térben nem tett volna meg. „...ez a fajta online éneklés kicsit rábírja az embert, kicsit meghallgatja egyszer, meghallgatja kétszer, s akkor kibuggyan belőle az éneklés otthon. [...] . S akkor otthon az ember kényelmesebben énekel. Olyanok is akik amúgy nem szoktak. Kiénekel az ember magából a feszültséget.”

Az online tánc és ének tanulása egy olyan kompenzációs folyamat volt, amely a karantén hatására alakult ki. Amellett, hogy helyettesíteni próbálta a néptáncban és népzeneben jártas emberek tevékenységeit, új lehetőségként jelent meg olyan személyek előtt akik a fizikai térben nem voltak részesei ilyen programoknak. A saját otthonukban foglalkozhattak a népzenevel és a néptáncsal, miközben a tánc és a zene szórakoztató hatásának feszültségoldó előnyeit is kihasználhatták.

Eredmények összegzése

Kutatásomban arra a kérdésre szeretnék választ kapni, hogy a FolkOtthon nevű Facebook- oldal milyen formában vitte át a néptáncot a közösségi média felületére. A járványidőszak után mi maradt fent ezekből a formákból, történt-e nagy változás a néptáncban és, ha igen, akkor miben érhető tetten ez a változás.

A módszertani elemzéseim alapján elmondható, hogy a népi kultúra olyan elemei mint a néptánc, a népzene vagy más különböző, ehhez kapcsolódó tartalmak már a karantén kialakulása előtt is jelen voltak az internetes felületeken. A járványidőszak előtt is voltak megtekinthető táncos- zenés videók a YouTube-on, találhatóak régi archív felvételek az interneten és a televízióban is megtalálhatóak népi kultúrával foglalkozó műsorok. A tánc kedvelők komplex online közösségeket alkothattak különböző Facebook csoportokban, de a néptáncgyűttesek is előszeretettel használják a digitális felületeket egyaránt külső és belső kommunikációra is. Mindezek mellett a néptáncosok és népzénészek fő tevékenysége az offline térben valósul meg. Fizikai térben tartanak előadásokat és koncerteket, fizikai térben próbálnak és szocializálódnak. Ezért jelentett problémát számukra a járvány okozta korlátozások bevezetése. Nagy számban maradtak el előadásaik, nem találkozhattak egymással, nem gyakorolhatták szenvedélyüket.

A FolkOtthon Facebook-oldal a Covid-19 okozta karantén idején egy olyan platformnak bizonyult, ahol interakcióba tudtak lépni a népi kultúra kedvelői, online próbálták folytatni tevékenységeiket előben közvetített oktatóanyagok segítségével. Az oldal követői néptánctanulásra, énekek tanulására használták az oldalt, emellett pedig lélektanilag javította hangulatukat a bezártság idején az, ha táncos, zenés tartalmakat fogyaszthattak innen. Ez a fajta aktivitás hozzájárult, hogy a karantén ideje alatt az oldal nézettsége magas maradt. A karantén feloldása után a bejegyzések tartalma és gyakorisága is megváltozott, és az oldalon már események hirdetéseivel is találkozhatunk. A karantén megszűnte után az oldal elvesztette eredeti funkcióját, ezért az aktív követés száma is csökkent, azonban az oldal a maga idejében fontos szerepet játszott a néptánc és népzene kedvelőinek digitális közösségében.

Az online táncoktatás és énektanulás kiemelkedően fontos szerepet játszott a karantén idején, amikor a személyes találkozásokra és tevékenységekre korlátozásokat vezettek be. Az online

térben történő tevékenységek lehetővé tették, hogy az emberek továbbra is kapcsolatban maradjanak egymással és folytathassák az érdeklődési körükhöz kapcsolódó tevékenységeiket. Az online oktatási platformok és a szociális média lehetőségei nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az emberek továbbra is lelkesek legyenek és részt vehessenek az egyesületi vagy más jellegű tevékenységekben.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy az online térben történő tevékenységek nem tudták teljes mértékben pótolni a személyes találkozásokat és a közös gyakorlásokat. A páros táncok esetében például az online térben nehéz gyakorolni a partnerek hiánya miatt. A személyes találkozásokra és a közös gyakorlásokra való visszatérés nagyon fontos volt a néptáncosok és népzeneészek számára, hogy teljes mértékben fejleszthessék készségeiket és dolgozni tudjanak.

Az online térben történő tevékenységeknek azonban az is előnye, hogy lehetőséget adnak arra, hogy olyan emberek is részt vegyenek népi kulturális tevékenységekben, akik korábban nem tudtak személyesen részt venni rajtuk. Az online tánc- és énektanulás lehetőséget teremtett arra, hogy az érdeklődők saját otthonukban gyakorolhassanak és tanulhassanak, valamint hogy új közösségek alakuljanak ki az online térben. Ezek az online közösségek nagy eséllyel költöznek/ költöztek át a fizikai térbe, így szaporítva a népi kultúra művelőinek számát.

A karantén megszűnte után ritkán találkozunk ilyen jellegű online oktatásokkal, viszont a karantén alatt termelt táncos és énekes felvételeket hasznosítani tudják a fizikai térben történő tánc vagy énektanulásánál. Egyfajta digitális örököstés ment végbe az időszak alatt, amely a mostani archív felvételekhez hasonlóan oktatási anyagot jelenthet a jövőbeli táncos generációknak.

5. Konklúzió

Összegzés képpen összefoglalnám a három fő kérdésemre kapott válaszokat.

1. A FolkOtthon nevű Facebook- oldal milyen formában vitte át a néptáncot a közösségi média felületére?

A FolkOtthon egyedi módon vitte át a néptáncot a közösségi média felületére. Az oldal oktató jellegű videókat tett közzé, amely egyaránt szólt kezdőknek és haladóknak is. Emellett énekoktatással foglalkozó tartalmakat is töltöttek fel. Ezek elősegítették az oldal sikerességét, hiszen nagyon széles közönséget tudtak megszólítani a változatos tartalmakkal. Ezen felül az oldal rokonszenvességét az oktatók közvetlensége és a folyamatos oktató- diák közötti interakció adta.

2. A járványidőszak után mi maradt fent az online térben megjelenő formákból?

Az online oktatóvideók népszerűsége a karantén lejártával alábbhagyott. Megszűntek a korlátozások, így a néptáncosok fizikai térben tudták folytatni aktivitásukat. Azonban a karantén alatt létrejött egyfajta gyűjtési, örökösítési folyamat, hiszen a pandémia alatt létrehozott oktatóanyagokat a későbbiekben is hasznosítani tudja a táncos közösség. Ugyanez érvényes a népdaloktatással foglalkozó videókra is.

3. Milyen hatással volt a néptáncos közösségekre a karantén okozta digitalizáció?

A karantén okozta bezártság úgy, mint más emberekre, a néptáncos közösségekre is nagy hatással volt. Viszont maga a néptánc és a népi kultúra digitalizálódása széles körben népszerűsítette ezt a kultúrát. Az emberek saját otthonukban kísérletezhettek ezenk kultúra egyes elemeivel, és akár a pandémia lejártá után is kapcsolatba maradhattak a táncos közösséggel. Ennek köszönhetően a digitalizáció új embereket vonzott be a néptáncos közösségekbe.

Reményeim szerint ez a dolgozat hozzájárul ahhoz, hogy mélyebben megértsük és értékeljük a vizsgált témát, és segít az érdeklődőknek, hogy tovább kutassanak és további fontos kérdéseket vessenek fel.

Bibliográfia

BÁRTH DÁNIEL

2013, *Alsópapság és a népi kultúra*, in: Bartha Dániel, *Alsópapság, lokális társadalom és kultúra a 18-20. századi Magyarországon*, ELTE BTK Folklore Tanszék, Budapest, 9–11.

BARTA TAMÁS

2019, *A néptánc helye a II. világháború utáni évek kultúréletében (különös tekintettel a NÉKOSZ-ra)*, in: Pál- Kovács Dóra, Szőnyi Vivien, Varga Sándor, *Magyar Táncművészeti egyetem*, Budapest, 19–40.

CHRISTINE HINE

2018, *Az internetkutatás mint emergens gyakorlat*, *Replika*, 3-4 sz., 137–156.

DANIEL MILLER

2018, *Közösségi oldalak*, *Replika* 108-109, 3-4 sz., 157–172.

FALMANN TÍMEA

2015, *A Z generáció digitális identitása a közösségi médiában*, *Marketing & Menedzsment*, 49(1), 18–29.

FELFÖLDI LÁSZLÓ

2019, *A folklór mediatizációja a Duna Menti Folklórfesztivál példáján*, in: Pál- Kovács Dóra, Szőnyi Vivien, Varga Sándor, *Magyar Táncművészeti egyetem*, Budapest, 34–46.

GÁNCS DÉNES- ZOLTÁN JÁNOS

2004, *A dallam diadala. A táncfesztiválok története*, La Ventana, Budapest

JAKAB ALBERT ZSOLT- VAJDA ANDRÁS

2022, *Járvány- lét- helyzetek. A Covid-19 világjárvány hatása a mindennapokra és a társadalomkutatásra*, Kriza könyvek (49). Kriza János Ethnographic Society; Museum of Ethnography, Kolozsvár, Budapest

KAPLAN ANDREAS M.– MICHAEL HAENLEIN

2010, *Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media*. Business Horizons 53(1), 59–68.

KESZEG VILMOS

2011, *A történetmondás funkciói a 20. században*, Korunk, 22 sz., 36–37.

KISS ARANKA

2004, *Kommunikációtudomány és Internet. Internet- kommunikáció*, Informális Társadalom, 1 sz., 97–108.

LAJOS VERONIKA

2016, *Internet és etnográfia jelenkorkutatás. Tárgyi és módszertani kérdések, etnikai természetű dilemmák*, in: Diptichon. Tanulmányok Bartha Elek tiszteletére, Debrecen, 830–851.

MARTIN GYÖRGY

1977, *A néptánc kutatás egy évtizede (1965-1975)*, Ethnographia 88, sz., 165–183.

MESTER TIBOR

2018, *Digitális antropológia- előzmények, megközelítések, módszerek*, Replika 108-109, 3-4 sz., 119–136.

MIHAI POP

1987, *A folklór korunkban*, In. Bíró Zoltán, Gagy József, Péntek János, Néphagyományok új környezetben, Kriterion könyvkiadó, Bukarest, 15.

ODO MARQUARD

2001, *Az egyetemes történelem és más mesék*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

ROPOLYI LÁSZLÓ

2006, *Internethasználat és hálólét- konstrukció*. Információs társadalom 6 évf. 4 sz.

SZECSÓDI BARBARA

2019, *Falusiak a kolozsvári táncházakban*, in: Pál- Kovács Dóra, Szőnyi Vivien, Varga Sándor, Magyar Táncművészeti egyetem, Budapest, 73–80.

SZÉCSI GÁBOR

2022, *Az énteremtő narratívák mediatizációja a digitális kultúrában*, A művészet közege 2. Műhelytanulmányok IV. 1 sz., 17–28.

SZTANÓ HÉDI

2012, *Élő népzene* 281. rész. 35 éves a kolozsvári táncház. (Interjúrészetek: Pávai István, Török Zoltán). MTVA

VAJDA ANDRÁS

2015, *Folk Culture on the Internet, Use, Context and Function*. Acta Universitatis Sapientiae, Communicatio, (2), 7– 45.

Mellékletek

Interjú Varga Zoltán Lászlóval

-Az első kérdésem az lenne, hogy honnan jött az ötlet, hogy létrehozod a FolkOtthon nevű Facebook oldalt?

-Hát, 2020-ban, amikor a pandémia kitört, akkor pont egy ösztöndíj keretén belül Amerikában tartózkodtam, ott néptáncot oktattam New Jerseyben a magyar közösségben, s ugye így a teljes világ így leblokkolt... és már két hete kb. Így tétlenül a négy fal között vártuk, hogy mi lesz. S akkor jött az ötlet, hogy mi lenne ha ezt a munkát valahogy átvinni az online világba és valójában akkor indítottam el az oldalt. Először egy felmérést végeztem a Facebookon, hogy lenne rá igény. Nagyon pozitív volt a visszajelzés, sa kkor úgy gondolkodtam, hogy egy Facebook csoport lenne jó, vagy a saját oldalamon, de ott rájöttem, hogy az nem annyira lenne az igazi, mert csomó olyan ismerősöm van, aki ebben a közegben nem mozog, s akkor őket minek terhelni ezzel a számukra irreleváns tartalommal. S akkor úgy döntöttem, hogy létrehozok egy facebook oldalt. Akkor volt az a kampány, hogy „Maradj otthon!”, s akkor a kettő úgy adta egymást, a folklór meg ez a kampány, hogy „folk otthon”, és akkor ebből született a név is, és tulajdonképpen március végén el is indult az oldal.

-Ez lett volna a következő kérdésem, hogy lehet egyértelmű, de mit tükröz az oldal neve. Milyen videókat töltöttek fel az oldalra?

-Illetve a FolkOtthonhoz azt is hozzá kell tenni, hogy persze, hogy aktualitása volt akkor a nevének, de az igazi lényege valójában az, hogy a tánc és zene szeretetét egy picikét becsempészni az emberek otthonaiba, mikort mindenki otthon ragadt és teljesen ezek a közösségi alkalmak, tevékenységek megszűntek, s az emberek otthon voltak, s valamelyest ez egy reakció lett volna erre az élethelyzetre és kívánni potolta volna azokat a pillanatokat, amelyeket az ember nem tudott megtapasztalni, megszerezni közösségben, élőben. Így az oldalra pont olyan videókat töltöttünk fel, nem videókat töltöttünk fel, hanem igazából élő videókat indítottunk, és annak pedig az volt a lényege, hogy picit ilyen élet szaga legyen az egész dolognak, nem egy ilyen kiművelt, kidolgozott videókat töltöttünk fel, hanem élőben csatlakoztunk és az érdeklődők úgy követhették az oktatást. Amikor elkezdtem, akkor nagyon hamar kollegák csatlakoztak, ilyen volt például Kovács Dénes Los Angelesből, ugyancsak egy kolléga, volt ösztöndíjas kolléga, de ilyen volt Berecz István barátom és nagyon- nagyon sokan csatlakoztak. Hát Pityunak is köszönhetően, hát Szalóki Ági, Paár Julcsi, Berecz András, Agócs Gergely, de még nagyon sokan csatlakoztak a kezdeményezéshez. Például Melles Endre a Háromszéktől, ő is táncot oktatott, és sokan társai. Szóval a youtube csatornát ha megnézed, ott van egy átlátható arculat, amiből kiderül, hogy kik tettek, kik oktattak a FolkOtthon életének első fázisaiban.

- És mit szerettetek volna elérni ezzel az oldallal, hogy mennyire tudta átvenni az offline térben történő táncos megmozdulásokat.

- Hát nézd, jobban átvette, mint azt valaha hittem, hogy át tudja venni. Egyrészt a célközönsége az volt az oldalnak aki, aki tulajdonképpen a lezárásoknak köszönhetően otthon ragadt, azoknak az életében pótolni ezt a tevékenységet. Viszont mint kiderült, hogy sokkal nagyobb célközönsége volt ennek az egész kezdeményezésnek, hiszen vannak olyan emberek, akik pandémia ide, pandémia oda, de egyszerűen távol maradnak ezektől a dolgoktól, mivel nem tudom, családostok és már nem fér bele az idejükbe, vagy túl távol laknak egy olyan helytől, ahol ezt heti rendszerességgel művelni lehet, vagy egyszerűen kezdő és úgy érzi az idő elszaladt vele és nem vállalja be, de négy fal között minden gátlást le tud vetkőzni. Szóval hatalmas lett a célközönsége, és ami az igazság az az, hogy határokon túlivá, szóval, hogy ez Amerikában indult ez a kezdeményezés és valamelyest pótolni kívánta azt a tevékenységet, amit ott végeztem, de aztá kiderült, hogy Ausztráliától Japánig, Dél-Amerikától kezdve mindenhova eljutott ez a kezdeményezés. Ezt látni is lehet, hogy a Facebookot közel 14 ezer ember követi, és a Youtube csatornát is közel 3 ezer.

- És milyen visszajelzések érkeztek, hogy a táncosoknak mennyiben segítette a munkályukat ez az oldal?

- Nézd ez sosem, biztos voltak, nem, hogy biztos, biztos voltak haladó táncosok, akik innen tanultak, ez főként akik pályakezdők, vagy akik most ismerkednek ezzel a kultúrával, azoknak volt nagyon- nagyon hasznos. Rengeteg visszajelzés érkezett személyesen is, mikor a világ újra indult és elkezdtem újra tanítani, meg tánctalálkozók Budapesten. Jöttek visszajelzések személyesen, illetve volt egy magyarországi tábor, ahol megkerestek és akár még ajándékot is hoztak. Mondták, hogy látod, ott vannak a lányaim, neked köszönhetem, hogy a lezárások alatt sikerült őket lekötni. Viszont vannak olyanok, akik nulláról kezdték és ma már színpadon táncolnak és elküldenek felvételeket, hogy tessék itt van, ezt a te oktatásaidról tanultuk. Szóval a visszajelzések így nagyon pozitívak voltak és mind a mai napig ezt használják, illetve én ma már oktató anyagként használom a táncos műhelyeimben, ahol én oktatok, szóval segíti az én munkámat is így utólag. Persze ez annó nem volt megtervezve, viszont van olyan művészeti iskola Magyarországon, akinek például, ilyen idézőjeles kötelező olvasmánynak fel volt hagyva, hogy az xy videóval foglalkozzanak.

Szóval, hogy minden féle szempontból átfogó a célközönsége a Folk Otthonnak szerintem

-És most így a pandémia lejárta után, láttam, hogy még mindig vannak tartalmak, tehát, hogy osztotok meg tartalmat és az lenne a kérdésem, hogy most mire használjátok, vagy milyen célból osztotok meg tartalmakat.

-Hát nézd, így most az elmúlt időben, az elmúlt egy évben eléggé passzív volt az oldal, most fog egy picikét újabb oktatóanyaggal újraindulni. Ugyancsak legényessel és persze ezek mind kísérletek, egy új ötlet, és kísérletezek, hogy mit lehet a továbbiakban kihozni a kezdeményezésből. Vannak zenés tartalmak, amik nem oktató céllal, hanem inkább szórakoztatás céljából kerültek fel az oldalra. Itt az elmúlt időben nem volt annyira aktív, de amit elmondtam korábban is, olyan szempontból felhasználható, hogy most például amikor itthon tanítok, akkor a gyerekeknek azt tudom mondani, hogy na srácok az x videótól az egy, kettő, három, négy videót átnézni, és akkor majd ők következő próbán élőben alaposan átnézzük és gyakoroljuk. Egyrészt a munkámat is elősegíti, s úgy gondolom, hogy nem csak az én munkámat, mert a visszajelzések alapján sokan, más táncegyüttesek is ezeket a videókat fel tudják használni, a hozzáférés ezekhez a tanfolyamokhoz teljesen ingyenes.

-És van valami olyan információd, hogy kihez ér el leginkább, tehát regionálisan?

-Nem, nem tudom igazán megmondani, nem néztem mostanában, hanem annyit tudok mondani, nézd, a visszajelzések alapján szinte a világ minden részéről érkezett visszajelzés, hogy használják és hasznosnak bizonyul. Németországban volt egy nagyobb csapat, akiket utána online tanítottam is a FolkOtthon élő oktatásai után. Akkor most például Ausztráliába fogok elmenni oktatni, ott is ezt az oktatóanyagot használták. Nagyon sokan Magyarországon meg Erdélyben. Szóval a követők alapján azt tudom mondani, azt a következtetést lehet levonni, hogy a világ minden táján szinte ezeket az oktatóanyagokat tudják használni.

-De volt egy kezdőbázis, hogy konkrétan ennek a közegnek csinálom ezt az oldalt és utána bővült ki, vagy nem volt?

-Nem, egyszerűen ezt az oldalt elindítottam, hogy nekem hivatásom, és hivatásom a táncoktatás, s ugye ezzel foglalkoztam kint az államokban, s már úgy gondoltam, hogy már valahogy át kéne vinni az online térbe. Valószínű azért tudott ekkora sikerre szert tenni a tőtenet, mert most nem akarom kizárni, hogy más is volt, de talán én voltam az első, vagy az első között, aki ezt a lépést megtette, s ezért nagyon be tudott lendülni az oldal. Mindenkiből szinpátiát váltott ki. Ez egy olyan élethelyzet volt, amikor mindenkinek szüksége volt egy kis pluszra a négy fal között, hogy azt a rémes időszakot könnyebben át lehessen vészeli. Szóval nem volt konkrét célközönség. A célközönség inkább idővel derült ki, hogy mi lesz. Szerintem a FolkOtthonon úgy a kezdők, mint a haladók meg tudják találni a számításaikat.

-Igen. Említetted, hogy egyedi voltál. Akkor nincsen az oldalhoz hasonló?

-De, utána voltak hasonló kezdeményezések. Például utána a Fonó Budai Zeneház is elindított, a Hagyományok Házána is volt. Elindultak ilyen oktató oldalak, de nem jártam utána. Ugye ezt egy adott ponton, mikor láttam, hogy az emberek körében elég népszerű, akkor elkezdtem építeni. Került mellé egy arculat, került mellé egy kommunikáció is. Szóval, hogy ez idővel alakult ki de, hogy a jó időben jó helyen idült el, s ezért gondolom azt, hogy ez is hozzájárult a sikerességéhez.

-Voltak az oldalon kihívások? Tehát, hogy interakcióba léptél-e emberekkel, hogy ők is töltésenek fel videókat, vagy valamilyen hasonló tartalmat?

-Annyira nem. Mindig elmondtam azt, hogyha valaki szeretne küldeni kiértékelésre anyagot, akkor azt küldje el. Ezek meg is történtek, ki is értékeltem utána. A videók amik felkerültek, inkább az élő bejegyzések, azok mindig úgy működtek, hogy inkább az adott előadót, azt hozzáadtam a Facebook oldalhoz, s az bejelentkezett élőben. Persze voltak ilyen technikai kihívások, mert azok mindig vannak, de egy adott ponton, ugye az elején volt az, hogy nagyon sok volt a meghívott vendég, de többnyire a videók nagy részét azt én adtam. Szóval, hogy egy adott ponton valami rutin is kialakult itt, szóval, hogy annyira nem nevezném nagy kihívásnak.

-Arról van valamilyen információd, hogy hány néptáncsoport vagy néptáncvezető kedveli?

-Nincs. Nincs egyáltalán.

-Akkor már csak egy kérdésem maradt, hogy számodra miért fontos ez az oldal?

-Hát nézd, ezt az oldalt, én vagyok az ötletgazdája, tulajdonképpen én vagyok a, nevezzük így idézőjelesen, tulajdonosa. A jövőben vannak vele terveim és most így utólag kiderült, hogy azért ez a, nevezzük valamelyest, hát nem akarok mártírkodni, mert nem önzetlenséggel akarom illetni ezt az egész dolgot de, hogy valahogy ez a munkának a gyümölcse most kezd beérni mert, hogy azért számos helyre, mondom február elején Ausztráliába megyek tanítani, mert, hogy a pandémia alatt ezt az anyagot használták az ottani táncsoport Sidneyben az oktatók és most szeretnék, ha ezt most élőben is megismételnénk, illetve Németországba kaptam meghívást, meg ki tudja, hogy az élet még a jövőben ez az egész kezdeményezés hova vezet. Nem ezért csináltam valójában. Az elején nagyon sokan felajánlották, hogy ők szeretnének fizetni ezért az oktatásért, én abban a formájában visszautasítottam, nem vártam el senkitől sem pénzt, azért csináltam mert szeretek tanítani, szeretem a táncot és szívesen adtam ezt a tudást, amiből kialakult ez a FolkOtthon. Szóval végülis úgy gondolom kezdett révbe érni a kezdeményezés és meglett a gyümölcse, szóval mindenképpen egy ilyen saját gyermekemként tekintek erre a projektre és ezt szeretném a jövőben is tovább alakítani és folytatni.

-Hát nagyon sok sikert kívánok hozzá.

-Köszönöm szépen!

-És nagyon szépen köszönöm, hogy beszélgettél velem egy kicsit.

-Nagyon szívesen, sok sikert a munkához!

Interjú Benő Barna- Zsolttal

-Kezdenéd egy rövid bemutatkozással?

-Benő Barna Zsolt a nevem és a Bekecs Táncegyesületnek vagyok az elnöke. Az egyesület 2009-ben alakult Nyárádszeredában és a Bekecs Néptáncegyüttes háttérszervezete, azon kívül pedig az egész Nyárádmentén néptáncoktatási tevékenységet folytatunk. Mondom a számokat. Hát jelenleg 24 iskolai és délutáni tevékenységet vezetünk, Dózsa György, Nyárádkarácsony, Backamadaras, Nyárádremete, Nyárádmagyarós, Székelybere, Csíkfalva községekben, plusz Nyárádszeredában és idéntől Marossárpatakon és Sóváradon is vannak néptáncoktatásaink, ahol az egyesület tagjai, illetve a Bekecs Néptáncszínház alkalmazottai dolgoznak. A Bekecs Néptáncszínház a Bekecs Néptáncegyüttesből fejlődött ki. 2017-ben váltottuk ki a bukaresti kulturális szaktárcánál ezt az engedélyt, tehát hivatalosan előadó társulatként vagyunk nyilvántartásban a Registrul Artelor Spectacolului-nál.

Tevékenységünkről még annyit, hogy a Bekecs Néptáncegyüttes felnőtt tagozatával, tehát 2007 és 2017 között, tehát a 10 év alatt, közel 500 előadást tartottunk, ugyanakkor 2017-től napjainkig, tehát az elmúlt 5 évben átlag 90- 100 előadásunk volt a Bekecs Néptáncszínházzal is évente. Ezen kívül Nyárádszeredában 2009-től fiatalok és gyerekek oktatásával is foglalkozunk a Bekecs Néptáncegyüttesben. Most ez egy hat generációs együttes játszóházas korosztálytól, tehát 3 évtől felfele egészen az ifjúsági korcsoportig Kis Játszóház, Nagy Játszóház, Morzsa Bekecs, Apró Bekecs, Kis Bekecs elnevezésű táncscsoportjaink vannak, akik a színháznak és a nagy együttesnek az utánpótlás nevelését képezik részben.

-A következő kérdésem az lenne, hogy az egyesület tagjai használják-e a Facebook felületét, kommunikáltak-e ott egymással?

-Mármint ilyen belsőkommunikációra gondolsz vagy kifelé a közönség fele?

-Most a belsőre.

-Igen. Hát a naptárunk is ugye google alapú, ahol a programjainkat beírjuk, beszerkesztjük és az összes ilyen belső kommunikációra facebook csoportokat használunk, chat csoportokat, mivel minden előadásban más a tagok összeállítása, tehát az alkalmazottainkon kívül bedolgozóink is vannak, akik vagy egy vagy két vagy több előadásban is résztvesznek, ezért előadásonként vannak ilyen csoportjaink, s attól függ melyik előadással turnézunk, mindig abba a megfelelő csoportba íródna be az információk. Mikor indulunk, hova megyünk, milyen útvonalon, minden féle. Hát nem csak szakirányú dolgok, hanem a mindennapokban is használjuk ezeket a csoportokat. Azon kívül a gyerek együttesek fele is a Facebookon keresztül kommunikálunk. Minden együttesnek van zárt csoportja, de ugyanakkor oldala is, ahol a közértekű információkat megosztjuk úgy a gyerekekkel mint a szülőkkel és a közönséggel.

-Igen ezt akartam kérdezni, hogy a Facebookot külső kommunikációra is használjátok?

-Igen. Az egyesületnek és a színháznak is van facebook oldala és az ifjúsági együtteseknek is, a Kalangyának, az Aranyosnak, a Kis Bekecsnek is van külön facebook oldala, ahol az előadásainkról, a próbákról, a tevékenységről, a támogatókról, hát a közérdekű

információkról és sokszor ilyen kulisszatitkok is meg vannak osztva, hogy a közönségnek ne csak beszámoljunk a tevékenységünkről, meg bevezessük a mi tevékenységünk világába, hogy azon kívül, amit látnak a színpadon, mi történik az egyesület életében.

-Részt vettetek a Covid-19 alatt valamilyen online táncmozgalomban?

- Hát volt több próbálkozás. Egyrészt az együttesek, a hivatásos együttesek osztottak meg műsorokat, ez volt aki ilyen fizetéseként, volt aki ingyenes megosztással próbálta elérni a közönségét. Mi készítettünk külön ilyen kisfilmeket, amiket feltettünk akár ünnepek alkalmával, vágtunk össze videókat, kollázsokat készítettünk, akár húsvétra, tehát abban a periódusban, de aránylag mi hamar elkezdtük a munkát a többi intézményhez képest. Nekünk egy 5 hónapos kiesés volt a színpadról. Hát azt csináltuk, hogy az összes futó előadásunkat felvételeztük az állami televízió támogatásával, és akkor ez kiment a youtubera is meg a médiába is kimentek ezek a filmek. Mi igyekeztünk nem elveszíteni a kapcsolatot a közönségünkkel.

-Milyen gyakran használtátok az online teret a járvány alatt?

-Hát nagyon gyakran, hiszen a gyűléseinket is online tartottuk, meg online terveztünk mindent sőt, az oktatási programunkat is átvittük onlineba. Ilyen 3-4 perces kis feladatokat vételeztünk fel az oktatókkal és a gyerekeket ilyen napi tevékenységekre próbáltuk buzdítani. Az volt a feladat ugye, hogy a videóban kapottakat azt meg kellett tanulni, azokra kellett reagálni. Ezt többé kevésbé sikerült, voltak olyan táncsoportok, akik egész jól reagáltak erre. Jöttek is a visszajelzések, amit ugye le kellett logisztikázni, ki kellett értékelni, újra kellett küldeni. Minden esetre nagyon felforgatta az életünket a covid és próbáltuk tartani a lépést a gyerekekkel is, hogy ne legyen nagy kiesés számukra és ahogy lehetőség adódott, azért próbáltunk személyesen is találkozni velük a legalitás határait súrolva. Kültérben kihasználtuk, voltak ilyen kis ablakok, 1-2 hetes ablakok, amikor épp szabad volt itt vagy ott ugye, mert zónákra volt osztva a fertőzési ráta arányában. Ha nem ebben a fázisban, akkor a túlsóban próbáltunk találkozni velük minnél többet.

-Az egyesületen belül ismeritek a Folk Otthon nevű facebook oldalt?

-Igen. Hát voltak ezek az online kihívások ugye, mikor legényesre hívtuk egymást a fiúkkal az ismerősök között, ezeket mi is osztottuk tovább és minden ilyen jellegű tevékenységben résztvettünk.

-Valamiben segítette a munkátokat ez az oldal?

-Őszintén nem. A többiek mellett ezt is megnéztük, de különösebben nem. A mi esetünkben inkább archiv felvételekről tanulunk és ezeket próbáljuk továbbadni a tanítványainknak.

-Az egyesület hogyan élte meg a járványlétet, milyen kompenzációs folyamatok vették kezdetüket, hogyan helyettesítették a próbákat?

-Hát nem lehet helyettesíteni a próbákat, bármennyire is próbálkozunk. Mondom a gyerekekkel sikerült valamennyire fenntartani a kapcsolatot, de a páros táncot online egyedül se tanítani, se táncolni, se gyakorolni nem lehet. Próbáltunk ismételni, meg olyan jellegű feladatokat adni nekik, amelyek úgy, hogy ők is azt érezzék, hogy továbbra is egy csapatnak a tagjai, de igazából a táncpróbákat nem lehetett helyettesíteni, még akkor sem, ha nagyon sok

ilyen kisfilmet gyártottunk. Napi szinten küldtük a táncosainknak, dehát számottevő volt a kiesés abban az öt hónapban. Vol ahol ez több idő volt, nem csak öt hónap. Például a gyerekegyütteseknél, az iskolai tevékenységeknél akkor amikor nem volt iskola, akkor nem lehetett semmiképp sem találkozni, viszont a fiataloknál, mivel mi előadótársulat vagyunk, ezért érdekes módon ránk más törvények vonatkoztak, mint a... tehát ez nem szórakozásnak, hanem ez munkavégzésnek számított bizonyos téren, így sikerült többet találkozni velük, mint a többi együttessel.

-Milyen meggondolásból reagáltatok ezekre az online táncos kihívásokra?

-Hát, egyszerűen azért, tehát minden ilyen jellegű kezdeményezést nagyon jól fogadtunk szerintem és minden ilyen jellegű kezdeményezés dícséretre méltó volt, mert egyrészt megpróbálta elfeledtetni a karantén okozta nyomorúságot, másrészt azért, hogy történjenek dolgok, a gyerekek érezzék azt, hogy van feladatuk, hogy ne otthon, önmaguk... ezt hogyan mondjam el... depressziós hajlamok ne alakuljanak ki, szerintem nekünk és azoknak a személyeknek, akik általában az utazáshoz vannak szokva és a közösségi élethez nagy szuhanás volt bezárkózni a házba, ezért minden ilyen inventív közösségépítő kezdeményezést nagyon jól fogadtunk.

Interjú Kásler Magdával

- Tudnál pár mondatban beszélni a te munkásságodról?

- Én a Maros Művészegyüttes énekese és táncosa vagyok 2001 októberétől. Azóta főállásban, tehát ez az én munkám. Akkor ezzel párhuzamosan különböző együttesekben énekelek, például az Üves együttesben is, az Üver zenekarral is énekelek nagyon régóta. Nagyon sokáig táncot tanítottam több helyen. Most első sorban népdalt tanítok a marosvásárhelyi táncházban, meg hát különböző meghívásokat szoktam elvállalni. Ezzel szoktak telni az én napjaim.

- A covid alatt milyen nehézségekbe ütközött a te munkásságod?

- Ugye első sorban a Maros Együttesnek, hát nem mondom, hogy teljesen megbénította a munkáját, de nagy mértékben korlátozta. Akkor mindenféle alternatív megoldást találtunk ki arra, hogy előadást tarthassunk, hogy egyáltalán dolgozhassunk és, hogy kapcsolatban maradjunk a közönséggel. Akkor például online előadást tartottunk, vagy régi előadások felvételeit közvetítettük internetes felületen, ilyesmi... Azon kívül, ugye én a marosvásárhelyi táncházban nagyon régóta tanítok és az első online énektanítás, mert ugye én első sorban, ott született meg az első gondolatom, hogy online éneket tanítsak, mert ugye mindig hétfőn szokott lenni a táncház és hát ugye kezdődtek a sohajtozások, hogy „Ó, hogy nincs táncház” és „Ó, hogy hiányzik, és a közösség” és mondtam, hogy ugye a táncház oldal vezetőjének, hogy mi lenne, hogyha én online éneket tanítanék pont ugyanabban az időpontban, amikor amúgy a táncház kezdődne és ez hétfő este nyolc óra. És akkor úgy indult el, egy ilyen nagyon hosszú folyamat, hogy minden hétfő este nyolc órakor közös éneklés volt a marosvásárhelyi táncház felületén. Az elején úgy volt, hogy na hát mi mivel is fejeztük be, nyárádmentivel, akkor legyen nyárádmenti és háromnegyed óra, egy órát énekelünk közösen. Akkor az nagyon tetszett, hogy az emberek nagyon rákaptak, és nem csak, hogy beléptek, hanem nagyon sokan megosztották, elég tág körben elterjedt. Akkor indítottam egy olyant, hogy mindenki írja meg a kedvenc dalát, hogy mit szeretne, hogy közösen elénekeljünk és özőnlöttek a kívánságok és akkor kalotaszegi, akkor nyárádmente és mezőség és asszem még magyabódi is volt, tehát kis- magyarországi dalok is voltak. És akkor heteken keresztül csak azokat énekeljük, ami külön- külön mindenkinek a kedvence volt és akkor egy idő után bekapcsolódott az Üver zenekar is és egy idő után a hétfő esti közös éneklések már zenekarral történtek. Úgy egy elég kedves megmozdulás volt, tényleg ez egy kedves emlék

számomra, hogy az emberek mennyire kaphatóak voltak erre a dologra. Akkor ebből alakult ki, hogy Adventben, ezt már több évben csináltam, hogy az Advent négy hétfő estéjén különböző karácsonyi dalokat énekeltünk és arra is az emberek nagyon reagáltak és nagyon várták. Sőt, beírták, hogy „Ó, nem lehetne ezt a dalt énekelni, vagy azt a dalt énekelni?”. Szóval tényleg, a kényszerhelyzet nagyon kreatívvá teszi az embert. Hát én tudom, hogy tényleg az online felület az kicsit olyan embertelen, meg személytelen, meg nem az igazi, de az emberek így is megtalálják a lehetőséget arra, hogy találkozzanak és kapcsolatban maradjanak egymással.

- Hogyan találkozta a FolOthonnal?

- Mi Zolival nagyon régóta ismerjük egymást. Igazából Zoli keresett meg engem, hogy volna-e kedvem tanítani és, hogy mit volna kedvem tanítani. Hát mondom, hogy ugye ez a FolkOthon is a nagyvilág számára készült, akkor mondtam, hogy hát akkor legyen az, ami az enyém, ami a legközelebb áll hozzám, vagyis ahhoz ahol lakok, ugye én marosvásárhelyi vagyok, hát akkor legyen Székelymezőség, mert az ugye Marosvásárheltől egy olyan tíz km-re van, s onnan arrafele és akkor úgy történt, hogy első körben székelymezőségit tanítottam, de egyszerű volt, hamar ment.

- S mi készítetett erre, hogy részt vegyél ebben a mozgalomban?

- Hát egyszerűen a meghívás. De ez a készítés, amire te rákérdeztél, ez nekem akkor született meg, amikor a marosvásárhelyi táncház oldalán jöttek a siránkozások, hogy „ó, nincs táncház és ó, hogy mennyire hiányzik”. Tehát igazából bennem akkor született meg a gondolat. A FolkOthon az olyan volt, hogy megkeresett Zoli, hogy akkor mit szólnál, ha te is tanítanál éneket. Én utólag kapcsolódtam a FolkOthonhoz.

- Hogy látod, mennyire volt eredményes ez a munka? Így a covid után van-e valamilyen hatása? Vagy kimerült a karantén időszaka alatt?

- Hát nem kimondottan a FolkOthon, most úgy általában az online tanításokról beszélek, volt egy olyan, hogy Székelyföldi Napok. A Székelyföldi Napok szervezésében megkértek engem, hogy én, mint népdalénekes, valamivel én is járuljak hozzá. S akkor én azt találtam ki, hogy rajzoltam egy nagy Maros megye térképet, és Maros megyében rengeteg különböző néprajzi régió van, tehát Marosvásárheltől bármelyik irányba megyünk, húsz km-re egy teljesen különálló, viseletben, zenében, táncban különálló néprajzi régiót találunk. Küküllő mente, Felső Küküllő mente, Székelymezőség, Maros mente, Nyárádmente... s ezek

mind különálló régiók. Én akkor azt csináltam, hogy minden alkalommal, minden héten a térképet vettem, s akkor ott megmutattam, hogy itt most melyik régióval foglalkozunk. Ugye Felső Maros mente, Vajdaszentivány, vagy Vízmellék ugye Szászcsávás, vagy Székelymezőség, Mezőpanit, Mezőmadaras, s akkor minden régióról nem csak ilyen általános előadást tartottam, hanem egy- két dalt tanítottam. S akkor utólag jött az ilyen visszajelzés, hogy „Hú, láttam a Székelyföldi Napok bemutatód ott a térképpel s, hogy az milyen hasznos volt, s milyen jó volt és mennyire tetszett.” De tényéeg az online népdalénekléssel kapcsolatban is volt olyan, aki odajött hozzám, hogy „Jaj, hogy hallgattam az online énekléseket, s milyen jó volt”. Az biztos, hogy nagyon sok helyre elért, mert ugye nem mondom azt, hogy a népzene szeretők világa az úgymond egy szubkultúra, viszont azt mondhatom, hogy olyan emberekhez ér el az internetes felületen kívül, akik ebbe az irányba tesznek egy lépést. Ugye elmegyek táncházba, elmegyek a Maros Együttes vagy bármilyen zenekar előadására, koncertjére, vagy elmegyek tánc táborba. Viszont az internetes felület segítségével tényleg egy kattintásra van az ember attól, hogy találkozik ezzel a zenével, hogy találkozik ezzel a kultúrával. Tehát tényleg ilyen szempontból megkönnyíti.

- A covid előtt mire használtad ezt az online teret? A karantén előtt is teret adott a közösségi médiában például a népi kultúrának?

- Hát nem igazán. Annyi volt, hogy ugye népszerűsítettük az előadásainkat, ez jó volt arra, hogy sok emberhez eljutott az információ, gyertek, mert előadás van, gyertek, mert koncert van, gyertek, mert mit tudom én tánc tábor van. Tehát első sorban erre használtam. Én amúgy nem vagyok egy nagyon nagy internetező, meg instagram meg nem tudom, viszont erre tényleg jó volt. Szerintem most Karácsonykor? Nem, tavaly Karácsonykor, amikor már tényleg volt tánc ház, tényleg szabadabb volt azért sokkal a világ, még mindig igényelték az emberek, hogy legyen karácsonyi énekelés.

- Tehát online térben?

- Igen. Mondták, hogy de legyen online énekelés, amikor már lehetséges volt a találkozás. Mert, pont azért mert, ilyen formában az ember otthon tesz- vesz, takarít, főz, ugye tudjuk, hogy Karácsony előtt azért minden háziasszony kitesz magáért, és közben lehet énekelni. S ami jó még, hogy ezeket a dalokat újra és újra lehet hallgatni. És nem kell az, hogy, nem mindig igényelik az emberek, hogy egy nagyon megrendezett, egy nagyon megszervezett videóklipet nyújtsunk, vagy egy stúdióban felvett, kimondottan profi hangkeveréssel előállított zenei felvételt kínáljunk, hanem egyszerűen leültem a szobában

egy sarokba és akkor énekeljünk, és akkor énekeltek az emberek. Ott írták, hogy „jaj, de jó”, feltettem a szövegét és akkor tényleg éreztem az, hogy együtt vagyunk és kommunikálunk.

- És még mindig jönnek ilyen visszajelzések, hogy akkor online tartsál énekórát, vagy ez most kezd alábbhagyni?

- Mostmár kezd alábbhagyni úgy érzem. Mostmár tényleg megnyílt a világ, mostmár újra működik a közösségi élet. S ugye volt az embereknek egy ilyen félelme, hogy a covid után az emberek bezárkóznak, s milyen nehéz lesz majd megnyílni a bezárkózásból, és örömmel tapasztalom, hogy ez nem érvényes. Tehát ugyanúgy keresik az emberek egymást, keresik a társaságot, a táncházat.

- Nagyon érdekes dolgot mondtál, hogy a karantén előtt az online terekben úgy osztottuk meg a népi kultúra elemeit, hogy információkat tettünk közzé arról, hogy mi fog történni az offline térben. És a karantén alatt, akkor nem csak az információk voltak ott, hanem maga a program is, amin részt lehetett venni.

- Pontosan.

- Tudnál egy kicsit beszélni még a FolkOtthonról?

- Az igazság az, hogy a FolkOtthon tényleg nagyon színes volt. Az nagyon tetszett a FolkOtthonban, hogy sok énekest megszólított és komoly énekeseket szólított meg és komoly énekesek vállalták azt, hogy éneket tanítanak. Például Paár Julcsi Budapestről, vagy Felvidekről Korpás Éva. Ami jó, hogy tényleg nagyon megválogatta Zoltán azt, hogy kiket keres, például Korpás Évának felvidéki, magyabödi énekoktatása kimondottan hasznos volt és mindenkinek ajánlom. És utólag is azoknak a tanuló énekeseknek is ajánlottam, hogy aki magyabödi vagy felvidéki anyaggal foglalkozik, az bátran hallgasson Korpás Évát, mert tényleg egy nagyon hiteles énekes, úgyhogy én elsősorban ezért vagyok hálás a FolkOtthonnak, hogy értékeket állított a figyelem középpontjába.

- Tehát ezek az énekek olyan emberekhez is eljutottak, akik ezelőtt nem is ismerték őket.

- Pontosan. És ez a fajta laza megközelítés, hogy ugye Korpás Éva a lányával, na akkor gyertek, Lilinek hívják azt hiszem, na akkor itt vagyunk ketten, s akkor gyertek énekeljünk. Tehát tényleg annyira közvetlen volt ez a fajta énekelés, hogy mintha itt ültek volna velem szemben a konyhában. S mindenki, minden online énekel kapcsán ezt a

visszajelzést kaptam, hogy olyan jó volt, s olyan közvetlen volt az egész, hogy nem úgy érezték az emberek magukat a képernyő másik felén, hogy olyan volt, mintha egy előadást hallgattam volna, hanem tényleg egy nagyon közvetlen, közös éneklés volt. S a másik kimondottan jó eredménye ennek az online éneklésnek az volt, hogy otthon az emberek énekeltek. Amúgy az ember, én például annak vagyok a híve, hogy énekeljünk közösen. Ne az legyen, hogy egy valaki énekel, a többi hallgatja s a végén megtapsolja, hogy jaj de szép. Tehát az volt a nagyon jó eredménye az online éneklésnek, hogy otthon az emberek énekeltek. Mert úgy érzem tényleg, hogy régen rengeteget énekeltek az emberek. Az egy dolog, hogy tényleg a tánc és az ének az egy nagyon aktív része volt az ember kultúrájának. Sokat énekeltek, sokat táncoltak. Tehát ez része volt az életnek. Manapság ugye egyre kevesebb szöveget tudunk. Megállítunk egy embert, énekelj el három dalt. Nem tud. Nem tudja a szövegét, elfelejtette. Viszont ez a fajta online éneklés kicsit rábírja az embert, kicsit meghallgatja egyszer, meghallgatja kétszer, s akkor kibuggyan belőle az éneklés otthon.

- Hiszen otthon van, a saját környezetében.

- Pontosan, a saját, biztonságos otthonában, a saját kényelmes keretei között. És olyankor az ember könnyebben megnyílik, mert ugye egyre nehezebben nyílunk meg, mert hát az olyan ciki, a férfiak hogy énekelnek, az olyan ciki. S akkor otthon az ember kényelmesebben énekel. Olyanok is akik amúgy nem szoktak. Kiénekelem az ember magából a feszültséget.